

126a.

on Bl
mit

16

DISSERTATIO PHILOSOPHICA
DE
SYLLOGISMIS
KATA METAΛHΨIN,
NEC NON
KATA ΠΟΙΟΤΗΤΑ,

Q U A M

D. O. M. A.

IN ILLUSTRIS ACADEMIA JULIA

PRÆSIDE

JOHAN. BARTHOLDO
NIEMEIERO,

SS. Theologiæ D. Ejusdemque, nec non Primæ
Philosophiæ ac Logices Professore Publico Ordi-
nariô, Facultatis Philosophicæ
Seniore,

AD D. XXXI. MARTII MDCCC.

IN JULEO MAJORI

publico Eruditorum examini submittet

ADOLPH. GEORGIVS Meinemann/
Brunsvicensis.

—(O)—

HELMESTADII,

Typis GEORG-WOLFGANGI HAMMII, Acad. Typogr.

PER-ILLVSTRI ATQVE EXCEL-
LENTISSIMO

D O M I N O,
DN. PHILIPPO LUDOVICO

PROBST de Wendhausen/

Hæreditario Domino in Wendhausen/ Riddags-
hausen/ Schönningen ꝛ. ꝛ. ꝛ.

Serenissimorum Ducum Brunsvico-Luneburgico-
corum Primo Status Ministro ac Cancellario,

nec non

Consistorii Ducalis Directori

splendidissimo,

Domino suo gratiosissimo.

UT ET

ILLVSTRI ET GENEROSISSIMO

D O M I N O

DN. JOHANNI ADOLPHO

de Steinberg/

Hæreditario Domino in Westerburg/ Bodenburg/
Bornhausen ꝛ. ꝛ.

Domino & Patrono suo submissè colendo,

Exercitationem hanc, studiorum suorum primitias,

submissè

D. D. D.

ADOLPH GEORG Heinemann/

Philos. & Theolog. Studiosus,

Ἐν τῷ Θεῷ.

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
S Y L L O G I S M I S
ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΛΗΨΙΝ,
NEC NON
ΚΑΤΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑ.

§. 1.

Tiamsi optimum in hactenus ignotæ, medium tamen ac cognoscendi principium non respicientis, quæstionis notitiam deveniendi instrumentum sit Syllogismus, hujus tamen in omnibus quæstionibus evolvendis non una eademque ratio est futura. Ut enim de eo non dicamus, ipsos Syllogismos ratione figurarum ac modorum ita variare, ut nonnulli eorum sint affirmantes, nonnulli negantes, alii item universales, alii particulares, I. Prior. XXIII. §. 2. II. Prior. I. §. 2. imò & alii perfecti, alii imperfecti, I. Prior. I. §. 9, 10. discrimen etiam ratione principiorum admittunt, dum nonnulli ἐκ τῶν ἀναγκάσιων, alii ἐκ τῶν ἐνδόξων, alii autem ἐκ τῶν ἐκβλήσιων procedunt, atque hâc ratione vel demonstrativi sunt, vel dialectici, vel oratorii. Imò etiam nonnulli eorum sunt δεικτικοί, conclusionem quæsitam directè inferentes, nonnulli autem ἐξ ὑποθέσεως procedentes ac conclusionem, de qua principaliter quæstio est, ipsam immediatè & proximè non inferentes, sed hypothesin quandam assumentes, quâ mediante de-

A 2

mum

num, atque adeò indirectè & viâ nonnihil obliquâ, principa-
lis quæstio confirmetur .I. Prior. XXIII. §. 2. cap. XXIX. §. 6. 7.
II. Prior. XIV. §. 1.

II. Syllogismi ejus, qui fit ex hypothesi, pars est τὸ
διὰ τῆ ἀδυνατοῦ, ille, qui fit per impossibile. I. Prior. XXIII. §. 2.
Quò accedit Syllogismus κατὰ μετέληψιν, sive ὁ μὲ γίνεσθαι πρὸς
τὸ μεταλαμβάνομενον, sive, qui fit de eo, quod transfumptum est,
ita ut τὸ ἐξ ἀρχῆς, id quod ab initio positum fuit, sive, quæstio
principalis probetur δι' ὁμολογίας, ἢ τινὸς ἄλλης ὑποθέσεως, per
confessionem, aut per aliquam aliam hypothesin. I. Prior. XXIII.
§. 12. Quò accedit syllogismus κατὰ ποιότητα. Considerare e-
nim oportet, ac divisione explicare, quot modis fiant Syllogismi ex
hypothesi. I. Prior. XXIX. §. 7.

III. Nostri instituti hâc vice erit, ex hac varietate,
eam Syllogismorum ἐξ ὑποθέσεως speciem seligere, quæ κατὰ με-
τέληψιν est, I. Prior. XXIX. §. 6. ac πρὸς τὸ μεταλαμβάνομενον. I.
Prior. XXIII. §. 12. Cui considerationi pauca quædam de Syl-
logismis, qui κατὰ ποιότητα Aristoteli I. Prior. XXIX. §. 12. con-
cludere dicuntur, subjungemus. Syllogismum autem *meta-*
lepticum sive κατὰ μετέληψιν Joh. Baptista Monlorius Paraphraf.
in l. c. p. 176. vocat *ex transfumptione*, seu translatione: idq;
ideò, quòd per hunc Syllogismum non quæstio *proposita* pro-
ximè & immediatè probetur, sed probatio ejus *in aliam trans-*
feratur quæstionem, quæ vel quæstioni principali similis sit,
vel eidem cognata, probatu tamen nonnihil facilius.

IV. Cùm ergò Syllogismus κατὰ μετέληψιν, conclusio-
nem principali quæstioni vel cognatam, vel similem re-
spiciat, facilè patebit, considerationem similitudinis, sive
veræ, sive apparentis & secundum hominum opinionem
talis, quæ aliàs inter instrumenta inventionis Dialecticæ
refertur; non parum conducere ad nonnullos ἐξ ὑποθέσεως
concludentes syllogismos, neque solùm ad syllogismos κατὰ
ποιότητα concludentes extruendos plurimum conducere, ve-
rùm etiam structuram Syllogismorum κατὰ μετέληψιν non pa-
rum juvare. Id quod post alios Celeberrimus Dn. Andreas
Hedio

Hedio in Topic. libr. I. cap. IV. p. 147. 148. observavit, neque Dn. Joh. Schilterus Dissertat. de Syllogismis hypotheticis monere neglexit, §. IV. inquit: *Vnde ad hunc metalepticum Syllogismum conficiendum conferre dicitur quartum inventionis Dialectica instrumentum, ἢ τὸ ὁμοίῳ σκέψις, consideratio similitudinis, I. Top. XII. §. 9. n. tam in iis rebus, quæ generibus differunt, quàm quæ sub eodem genere specie differunt. Sed videtur etiam primum inventionis Dialecticæ instrumentum huc conducere, τὸ τὰς ἀεὶ λαβεῖν, sumptio propositionum, quippe quæ non tantum probabiles, sed etiam his similes cum probabilibus coniunguntur, ut patet ex I. Top. XIV. §. 2.*

V. Sed audiamus ipsum Aristotelem I. Top. XII. §. 9, n. ita inquit: *Similitudinis contemplatio utilis est ----- ad syllogismos hypotheticos: quia probabile (ἔνδοξον) est, ut in uno eorum, quæ similia sunt, res habet, sic etiam in reliquis habere. Quò circa de quovis eorum differendi copia nobis suppetat, prius ex confesso accipiemus (ἀποδομολογησόμεθα,) ut in illis se res habet, sic ἔσ' in eo, quod propositum est, (ἐπὶ τῷ ἀποκειμένῳ) habere: cum autem illud probaverimus, etiam propositum (τὸ ἀποκειμένον) ex hypothese probaverimus: cum enim supposuerimus, ut in illis res sese habet, ita etiam in eo, quod propositum est, habere: demonstrationem confecerimus. Quæ verba præcipuè de Syllogismo κατὰ μέγαλην loqui existimat Joh. Neldelius Instit. de Usu Organi Arist. part. III. cap. II, §. 37. inquit: *De hac Syllogismi ex hypothese specie (quæ est κατὰ μέγαλην) loquitur Aristoteles I. Topic. cap. ult. in quo recensentur trium posteriorum futuri Dialectici ἀποδομοματων seu τῶν ὁρῶν inventionis utilitates, & inter alias ἢ τῷ ὁμοίῳ σκέψις ἢ διωεία, id est, similitudinis consideratio dicitur conferre ἀεὶ τὰς ἐξ ὑποδείσως συλλογισμὸς, id est, ad Syllogismos ex hypothese. Non enim quilibet Syllogismus ἐξ ὑποδείσως probans generatim ibi innuitur, sed syllogismus tantum, ut aliàs vocatur, μέγαλην, ut sequentia verba satis confirmant, in quibus exponitur utilitatis hujus ratio: διότι ἔνδοξόν ἐστιν, ὡς ποτ' ἐφ' ἐνὸς τῶν ὁμοίων ἔχει, ἕως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν, id est, probabile est, ut res habet in uno similitum, sic etiam in reliquis se habere: ita si de uno aliquo differere poterimus, illud ante ex conventionem accipiamus. &c. Quam expositionem**

tionem etiam; quæ & Alexandri Aphrodisiensis est, sequuntur Dd. Academiae Venetæ in I. Top. cap. XIV. p. 27. b. ita quidem, ut de iis potissimum Syllogismis κατὰ μετάληψιν sermonem esse judicent, qui δι' ὁμολογίας, aut ex concessione vel conventionem aliquid concludunt; ἀὰ συνθήκης ὁμολογούμενοι. I. Prior. XLIV. §. 1.

VI. Est autem Syllogismus κατὰ μετάληψιν, quando non quidem principalis quæstio, utpote vel minus nota, vel probatu difficilior, per Syllogismum infertur, sed alia quædam magis nota & probatu facilior, à qua tamen pendet principalis quæstionis confirmatio, ita, ut si illa fuerit probata, altera hæc etiam, nempe principalis quæstio, probata esse censeatur. Benè Planerus Quæst. in I. Prior. p. 197. 198. Syllogismum κατὰ μετάληψιν Aristoteles ita definit, quod sit, qui non concludat à principio propositum, sed aliud assumat, & inde probet, quod ab initio est propositum. In hac ergo specie Syllogismorum id, quod probatur, est extra complexum Syllogismi, sed pro probato & demonstrato habetur, quia aliud quiddam, quod cum proposito principali connexionem habet, probatum est scilicet & demonstratum. Quædam enim sunt naturâ duriora & improbabiliora; illa transferuntur ad propositiones notiores & probabiliore per μετάληψιν, quibus probatis syllogismò, etiam id, quod durius est, ex hypothesis probatum esse censetur. Hanc per μετάληψιν transitionem ab improbabilibus ad probabiliora, Græci μεταβιβασμὸν vocant; cuius meminit Aristoteles libr. I. Ethicorum ad Eudemum. Unde adeò Syllogismus κατὰ μετάληψιν duo complectitur: 1. τὸ μεταλαμβάνομενον, sive quæstionem minus principalem, Syllogismò δεικτικῶ inferendam. 2. τὸ ἐξ ἀρχῆς, quæstionem principalem, atque id, quod ab initio probandum erat propositum, quod I. Topic. XII. §. 11, τὸ προκείμενον appellatur. Vid. I. Prior. Anal. XXIII. §. 12.

VII. Quandoquidem autem τὸ μεταλαμβάνομενον δεικτικῶς est probandum, oportet probationem ejus secundum aliquam trium figurarum syllogisticarum institui. Id quod ex I. Prior. XXIII. docet Zacharias Ursinus in h. l. p. 69. docens, ideò
Syllogism

Syllogismos, qui sunt ad transsumtam conclusionem veram, revocari ad aliquam trium figurarum, quia in illis etiam conclusio transsumta Syllogismo ostensivè monstratur, qui necessario est in aliqua trium figurarum: & ex huius syllogismi conclusione sive per adversarii concessionem & cum illo conventionem, sive per hypothesein aliqui certam & evidentem conclusio demum principalis evincitur esse vera. Vnde ratione γενέσεως Syllogismi τὸ μεταλαμβάνομενον inferentes non aliter sese habent, quàm οἱ δεικτικοὶ, sicuti nec ratione ἀναλύσεως aliter, quàm οἱ δεικτικοὶ sunt tractandi. De eorum Analyfi vid. Höpffnerus Comm. in I. Prior. XLIV. p. 341. seqq.

IIIX. Non quidem negandum, in reliquis quoque syllogismis ἐξ ὑποθέσεως esse aliquod μεταλαμβάνομενον, adeò quidem, ut Alexander Aphrodisiensis in I. Prior. XXIII. §. 12. Monloriò teste, omnem Syllogismum ἐξ ὑποθέσεως dixerit esse quoque κατὰ μέγαλην, etiam eum, qui ducit ad incommodum, quòd in eo pro questione proposita sumatur examinanda ejus contradicens. Sicuti & Henr. Höpffnerus ejus vestigia legens Comm. in I. Prior. p. 190. ita scripsit: Est hac significatio non specialis tantum, & huic primo syllogismorum hypotheticorum generi competit, ut vult Monlorius, sed etiam generalis, ita ut omnibus, quos sic Aristoteles vocat, syllogismis hypotheticis tribuatur τὸ μεταλαμβάνομενον, ut ex modò allegati cap. XXIII. §. 12. Alexander ostendit: ἐν ἀπασί γὰρ ὁ μὲν συλλογισμὸς γίνεσθαι πρὸς τὸ μεταλαμβάνομενον, in omnibus, qui ex hypothesei arguunt, syllogismus quidem fit ex eo, quod transsumtum est. Interim tamen cum evidentissimè τὸ μεταλαμβάνομενον in his syllogismis ἐξ ὑποθέσεως, de quibus nunc agimus, non solum assumatur, sed & probetur, atque uti Jacobus Schegkius Comm. in I. Prior. XXIII. ait, in reliquis τὸ μεταλαμβάνομενον præcipuè sit una ex numero præmissarum, in his autem illud sit conclusio ipsa, quâ probatâ conceditur etiam, principale propositum esse probatum; hinc sicuti aliàs non infrequens est, nomen generis ad designandam speciem traduci, ita factum etiam est, ut nomen generis inditum sit huic primæ syllogismorum hypotheticorum speciei: in qua aliquis questionem magis proba-

probabilem, ad quam à principali questione transit, vel ipse supponit; verba sunt Henrici Höpffneri l. c.

IX. Quamvis autem τὸ μεταλαμβανόμενον probatio δεικτικὴ propter τὸ ἐξ ἀρχῆς suscipiatur, non tamen eadem ratione hoc ad illud sequitur aut cum eo cohaeret. Etenim ut τὸ ἐξ ἀρχῆς probetur, τὸ μεταλαμβανόμενον δεικτικῶς probatum assumitur nunc ut nuda quaedam ὑπόθεσις, sive ut Höpffnerus l. c. ait: *quando aliquis questionem magis probabilem, ad quam à principali questione transit, ipse supponit.* Unde Syllogismo etiam sua est denominatio, quòd vocetur ἐξ ὑποθέσεως, & quidem καὶ ἐξοχῆν. Nunc verò assumitur conclusio minùs principalis sive τὸ μεταλαμβανόμενον per pactum aliquod sive conventionem eamque sive tacitam, sive expressam, initam cum eo, quòcum nobis res est, ita quidem, ut si τὸ μεταλαμβανόμενον sit probatum, etiam τὸ ἐξ ἀρχῆς lubens velit admittere. Sive, ut Höpffnerus ait, *quando quis questionem magis probabilem, ad quam à principali transit, sibi concedi postulat ab adversario, atque inde ex conventionem argumentatur.* Unde Syllogismus appellatur δὲ ὁμολογίας, I. Post. XXIII. §. 12. item συλλογισμὸς διὰ συνθήκης ὁμολογούμενος. I. Prior. XLIV. §. 1. Atque is est, qui aliis Græcis, ceu Planerus indicat, μετακίβασμὸς vocatur.

X. Pertinent huc verba Aristotelis I. Prior. XXIII. §. 12. ubi postquam monuisset, in argumentationibus ἐξ ὑποθέσεως syllogismum freri de eo, quod transsumtum est, (ὡς τὸ μεταλαμβανόμενον,) subjicit: τὸ δ' ἐξ ἀρχῆς πειράνεται δὲ ὁμολογίας, ἢ πρὸς αἰλλης ὑποθέσεως, quod ab initio propositum fuit, probatur per confessionem, aut aliquam aliam hypothesin. In quæ verba hæc annotat Antonius Scaynus p. 366. *Ait, Syllogismos alios ex suppositione constantes hunc in modum perfici, ut, quod assumitur, probetur syllogismò ostensivò. Veluti si accipiatur, quòd si anima à se ipsa movetur, est immortalis; istud erit transsumtum, quod anima à se ipsa moveatur: id autem syllogismò ostensivò erit demonstrandum. Quòd autem anima, si à se ipsa moveatur, sit immortalis, id ut manifestum constituitur ex mutua disceptantium confessione.*

fessione. Cùm autem ait Aristoteles: *aut ex alia suppositione;* Scaynus subjicit: *nempe ex aliquo principio, de quo non fuerit inter ipsos sermo, sed ex communibus locis probabilibus dependet. Veluti, quòd illud, quod inest uni specierum, inest omnibus speciebus;* unde probabat Aristoteles in lib. II. de Cælo cap. XI. *omnia corpora esse spherica, si luna esset spherica.*

XI. Clariùs ob oculos hæc omnia poni possunt, si exempla quædam accedant. Quandoquidem verò Stoici hòc argumentorum genere præ reliquis sunt delectati, ipsorum quoq; doctrinæ sunt adeundæ. Quamvis autem Heraclides Stoicus neque peccata, neque rectè facta paria esse dixerit, & Chrysippus τὰς ἀρετὰς ἀξάνεσθαι fuerit largitus, alii tamen Stoicorum, quos Tullius Paradoxò III. sequitur, *peccata paria esse* statuerunt; quorum sententiam amplexus quoque est Seneca Epist. LXV. & LXVI. de quæ ea testimonium perhibere potest Plutarchus de Contrar. Stoicor. Vid. Lipsius Manuduction. ad Stoicam Philos. libr. III. Dissert. VI. In hujus verò quæstionis confirmatione Cicero occupatus, inter alia probationem refert in hanc quæstionem: *Virtutes esse pares.* Hoc verò μετὰ λαμβανόμενον inter alia inde probat, quia *virtus*, ceu Seneca Epist. LXV. loquitur, *in modo est posita*, atque ita sicuti verò *verius* invenies nihil, ita nec *rectò rectius*, nec *bonò melius.*

XII. Id quod sanè l.c. volunt verba Tullii: *Una virtus est, consentiens cum ratione, & perpetuâ constantiâ: nihil huic addi potest, quò magis sit virtus; nihil demi, ut virtutis nomen relinquatur.* Quibuscum consentit Seneca Epist. LXV. *Nihil invenies rectius rectò: non magis, quàm verò verius, temperatò temperatius. Omnis in modo est virtus: modus certa mensura est: constantia non habet, quò procedat: non magis, quàm fiducia, aut veritas, aut fides. Quid accedere perfecto potest? nihil.* Syllogismus itaque δεικτικὸς hoc μετὰ λαμβανόμενον inferens talis esset futurus:

Quæcunque in modo (mediocritate centri instar habente) sunt posita, illa sunt æqualia.

B

Virtu.

Virtutes earumque actiones, & in universam bona & rectè facta in modo (mediocritate centri instar habente) sunt posita,

E. Virtutes, earumque actiones, & in universam bona & rectè facta sunt æqualia.

Porro idem μέλαμβανόμενον inductione præcipuarum virtutum cardinalium, quas Stoici constituebant, probat, inquit: *Nec temperante temperantior, nec forti fortior, nec sapiente sapientior potest fieri. Idcirco nec bono melior: atque ita pares sunt virtutes.* Ex hoc μέλαμβανομένῳ, tanquam ex hypothesis, sequitur τὸ ἐξ ἀρχῆς, *Vitia & peccata esse equalia.* Quandoquidem si una contrariarum qualitatum non est capax τὸ μᾶλλον ἢ ἕτερον, neque etiam altera illud recipiet. Hinc Cicero: l.c. *Quoniam pares virtutes sunt: rectè etiam facta, quando à virtutibus proficiscuntur, paria esse debent: Itemque peccata, quoniam ex vitiis manant, sint equalia necesse est.* Virtutis autem & rectè factorum nomine non tam τὰ καθήκοντα, quam τὰ κατὰ φύσιν Stoici intelligunt, ut Hieron. Wolffius ad illum locum annotavit.

XIII. Aliud exemplum Syllogismi κατὰ μέλητιν Jacobi Schegkii verbis exhibebimus. Ita autem ille Commentar. in I. Prior. XXX. p. 253. *Si παραδοξότερον & durius videatur esse dictum: Lex condemnat; interpretatione scilicet commodà mollescit, & per Metalepsin fit propositum demonstrabilius, ut si quis sensum huius propositi sic interpretatur: recta & perfecta ratio benè & honestè vivendi eos, qui secus vivunt, injustos pronunciat, & dignos pœnâ judicat. Jam si quis pro eodem habeat, quod positum à principio est, & quod posterius eius interpretatione exprimitur, si per Syllogismum probetur id, quod posterius est expositum, nempe τὸ μέλαμβανόμενον, ex hypothesis quoque probatum erit, quod à principio ponebatur, licet extra Syllogismum sit.* Iisdem verbis rem proponit Andreas Planerus Quæst. in Analyt. Prior. p. 198. 199.

XIV. Pariter si de animæ rationalis sede quæstio incidat: an sit in corde? an in sanguine? an in capite & cerebro? & in specie in glandula pineali? ut voluit Cartesius; an
verò

verò in toto corpore sit tota? & ponamüs; aliquem accedere velle sententiæ, quæ Aristoteli tribuitur, quòd anima rationalis secundum substantiam suam sit in corde, *libr. de mot. animal. cap. IX. & libr. III. de part. animal. cap. IV.* & verò ea quæstio fortè difficilior ipsi videatur probatu, pacisci poterit cum adversario, ut quæstionem illam probatam habeat, si ostensum fuerit, animam non esse totam in qualibet corporis parte. Ideoque si alter conditionem acceptaverit, τὸ ἐξ ἀρχῆς ex conventionem transferet in μεταλαμβανόμενον, idque δεικτικῶς ita probandum:

In quo anima tota est secundum substantiam, in eo quoque est secundum omnes suas potentias.

Atqui anima non est in qualibet corporis parte secundum suas potentias.

E. anima non est in qualibet corporis parte secundum suam substantiam.

Quò pacto ex hypothese & conventionem principalis quæstio huic adversario est probata, præsertim si is nihil habeat, quod in Syllogismo hoc δεικτικῶς jure desideret. Etenim hypothesis probata est hæc: Anima non est in qualibet parte corporis; hæc probatâ admittet, eam esse in corde, tanquam corporis parte determinata.

XV. Ex Aristotele quoque, & quidem I. Prior. XLIV. §. I. hoc licet addere exemplum. Si probandum sit, omnem scientiam esse contrariorum; h. e. scientiam ita res attingere & considerationi suæ subicere, ut quæ invicem contraria sunt, respiciat; Et verò hoc difficilior videatur, transferat quæstionem in aliam, v. g. Medicinam esse salubris & insalubris; sive: sanitatis & morbi; hæc autem esse contraria, idcirco Medicinam esse contrariorum. Quò ipsò verò hoc μεταλαμβανόμενον est probatum, vel hypothese factâ, quòd omnium scientiarum eadem sit ratio, vel ex conventionem initâ simul τὸ ἐξ ἀρχῆς erit probatum. Poterunt & alia singularia conferri: v. g. Physica est motus & quietis, Ethica virtutis &

vitii, Politica Reipublicæ rectæ & aberrantis, Analytica Syllogismi demonstrativi & apatetici. Et ita de reliquis. Pari-
ter & in probanda hac quæstione: *an contrariorum eadem sit facultas?* quæ itidem attingitur I. Prior. XLIV. §. 1. aut: *an omnis potentia μετὰ λόγου sit contrariorum*, eaque possit efficere? quam attingit IX. Met. II. & V. τὸ ἐξ ἀρχῆς poterit in hæc μετὰ λαμβανόμενα transferri: Medicina est contrariorum; Rhetorica & Dialectica sunt contrariorum; I. Rhet. I. §. 36. ut his probatis & omnis facultas, & omnis potentia μετὰ λόγου contrariorum esse ei censeatur confirmatum, qui vel hypothesein admisit, vel conventionem iniit. De his verò assertionibus Aristotelis: *Contrariorum eadem est scientia; Contrariorum eadem est facultas*; ac diverso earum sensu legendus est Höpffnerus Comment. in I. Prior. cap. XLIV. p. 346. seqq.

XVI. Eòdem modò si quis in ista Stoicorum sententia refutanda sit occupatus, quâ virtutes scientiis annumerant, quamque Aristoteles subinde reprehendit, & verò directâ τὸ ἐξ ἀρχῆς probatio difficilior videatur, ea transferatur vel ἐξ ὑποθέσεως, vel δι' ὁμολογίας in hanc thesin: *Virtus non potest doceri*. Pro hac confirmanda si istâ usus fuerit ratione: quòd virtus non versetur circa verum & falsum; aut quòd ea non aliter, quàm moribus ac consuetudine paretur; directè quidem τὸ μετὰ λαμβανόμενον confirmaverit, indirectè autem & ἐξ ὑποθέσεως id, de quo principaliter erat quæstio, nempe: virtutes non esse scientias; planum fecerit.

XVII. Extat etiam probationis κατὰ μετέωρον exemplum lib. II. de Cœlo cap. XI. t. 59. quod & Antonius Scaynus l. c. attigit, ubi Philosophus probat: omnes stellas habere sphaericam figuram; factâ translatione ad Lunam, idque propter similitudinem, quòd omnes stellæ similis sint figuræ. Ostendit autem δεικτικῶς, lunam habere sphaericam figuram, quandoquidem lumen ejus uti in orbem crescit, ita & in orbem minuitur. Erit itaque hæc probandi ratio:

Quæcunque stella non simul & semel tota illuminatur, sed in orbem lumine crescit & minuitur, ea sphaericam sive rotundam habet figuram. Atqui

Atqui Luna est stella, quæ non simul & semel tota illumi-
natur, sed in orbem lumine crescit & minuitur.

E. Luna sphaericam sive rotundam habet figuram.

Hic Syllogismus ratione minùs principalis & per *μετάληψιν* ac-
ceptæ quæstionis est *δεικτικός*, at verò ratione principalis quæ-
stionis initio propositæ hypotheticus est. Hypothesin autem
indicat Aristoteles l. c. *ὡς ἔπειρ ἐστὶν ἐν τοιούτῳ, δῆλον, ὅτι καὶ τὰλλα
αὖ ἐν σφαιροειδῆ. Quare si stella una est talis, patet & ceteras o-
mnes rotundas esse.* Vid. Conimbricens. ad l. c. Add. Neldelius
l. c. p. 47. Höpffnerus l. c. p. 192. Dn. Hedio l. c. p. 221. & in
Dialect. lib. I. p. 148.

XIX. Eòdem modò si probandum sit: *Corpus naturale
posse in pluribus locis simul esse*, saltem per omnipotentiam divinam;
& verò hæc probatio videatur nonnihil difficilior, licebit
eam in aliam quæstionem tanquam in *μεταλαμβάνομενον* trans-
ferre, hanc nimirum: *corpus Christi*, quod utique naturale
est, *esse in pluribus locis*, etiam longissimè à se distantibus, in qui-
bus videlicet eòdem tempore sacra administratur Coena,
realiter esse præsens. Quòd si itaque is, quòcum agimus, huc
descendat, se principalem quæstionem probatam esse agnitu-
rum, si altera minus principalis fuerit confirmata, Syllogi-
smus *κατὰ μετάληψιν* erit confectus, qui τὸ *μεταλαμβάνομενον* *δεικτι-
κός* quidem hòc modò probet:

Quòdcunque secundum institutionem ac promissionem
Domini in diversis locis, (in quibus S. Coena eò-
dem tempore peragitur,) ore corporis accipitur
& comeditur, id in diversis illis locis simul rea-
liter est præsens.

Atqui naturale corpus Christi secundum institutionem
& promissionem Domini in diversis locis ore cor-
poris accipitur & comeditur; ceu constat ex ver-
bis Institutionis: *Accipite, comedite: Hoc est cor-
pus meum*; & ex verbis Paulinis, quibus *Panem,
quem frangimus*, non ipsum corpus Domini, sed
κοινωνίαν corporis Domini vocat I. Cor. X. 16.

B 3

E. natu-

E. naturale corpus Christi in diversis locis simul realiter est præsens.

Quò ipsò verò hæc quæstio minus principalis *δεικτικῶς* est probata, eò ipsò etiam vel nudâ hypothesi, vel *δι' ὁμολογίας καὶ συζητήσεως* principalis quæstio erit confirmata. Conf. Scheibler. Oper. Log. part. IV. Tractat. de Syllog. cap. XIII. Tit. VII. n. 53.

XIX. Nec minùs orthodoxam Ecclesiæ de infantum baptismo contra adversarios tueri licebit, non solùm directâ argumentatione quæstionem principalem *δεικτικῶς* probante, sed & indirectè & *κατὰ μεταλήψιν*. Scilicet notum est, veteres Pelagianos peccatum originis negâsse. *Parvulos negant secundum Adam carnaliter natos contagium mortis antiquæ primâ nativitate contrahere. Sic enim eos sine ullo peccati originalis vinculo asserunt nasci, ut prorsus non sit, quod eis oporteat secundâ nativitate dimitti; ut docet S. Augustinus librò de Hæres. ad Quod vult Deum cap. XXCIIX. cùmque rimam quærerent, quâ potuerit intrare peccatum, Augustinus libr. III. contra Julianum eos ad verba Apostoli Rom. V. 12. remittit, dicens, Apostolum ipsis non rimam, sed apertissimam januam ostendere his verbis: Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita mors in omnes homines pertransiit.*

XX. Neque verò solùm Scripturæ dictis contra Pelagianos pugnavit Ecclesia, verùm etiam aliis argumentis hæresin illam expugnare satagit. Remisit enim Pelagianos ad experientiam, ostendens, etiam infantes morti fieri obnoxios; cùm autem mors sit *ὁφώνια τῆς ἀμαρτίας*, stipendia & pœna peccati, Rom. VI. 23. utique in infantibus quoque esse causam mortis, cùm omnem pœnam culpa præcedat; culpam autem illam non esse actualem, ideoque originalem; & per consequens infantes, imò omnes homines, peccati originalis labe esse infectos. Porrò Ecclesia ut hunc quoque errorem Pelagianorum retunderet, sicuti ante exortam istam hæresin, ita & deinceps in confessionem articuli fidei de remissione peccatorum, infantes baptizavit. Cùm igitur Baptismus sit
in re-

in remissionem peccatorum, uti patet ex Actor. II. 38. XXII. 16. Ecclesia inde indicium capi voluit, infantibus adhærere labem peccati, & quidem originalis, cujus remissione indigeant.

XXI. Hinc Irenæus libr. I. cap. XXXIX. *Per Christum renascuntur etiam infantes.* Origenes in cap. II. Epist. ad Rom. *Ecclesia ab Apostolis traditionem accepit, etiam parvulis baptismum dare.* S. Cyprianus libr. III. Epist. IIX. ad Fœdum Presbyterum, *infantem intra secundum tertiumve, à quo natus est, diem baptizandum duxit.* S. Augustinus contra Donatistas libr. IV. cap. XXIII. *Universitas Ecclesie tenet, parvulos infantes baptizandos esse.* Et libr. de Genes. ad lit. cap. XXIII. *Consuetudo matris Ecclesie in baptizandis parvulis nequaquam spernenda est, ----- nec omninò credenda, nisi Apostolica traditio esset.* Unde Pelagianis intorquendum est ejusdem Augustini dictum ex Epist. ad Januarium: *Disputare contra id, quod tota frequentat Ecclesia, insolentissima est insania.*

XXII. Elidere nihilominus ista argumenta annisus est Pelagius cum suis asseclis. Et quidem quod dictum Rom. V. 12. attinet, dixit, peccatum intrâsse in mundum non *γένεσι* ac propagatione, verùm *μιμίσει*, imitatione. At quàm falsum hoc sit, vel ex v. seqv. 14. patet, ubi dicitur, *mortem in eos quoque regnare, qui non peccârunt ad similitudinem transgressionis Adam.* Id quod de infantibus omninò est accipiendum. Et porrò rectè S. Augustinus libr. I. de Peccatorum meritis cap. IX. *Si Apostolus peccatum illud commemorare voluisset, quod in hunc mundum non propagatione, sed imitatione intraverit, ejus principium non Adam, sed Diabolum diceret, de quo scriptum est: Ab initio Diabolus peccat. I. Joh. III. 8.*

XXIII. Alterum ut elidere possent Pelagiani, fingebant, mortem temporalem esse ex necessitate naturæ, nec propter peccatum Protoplastorum in genus humanum redundâsse, imò Adamū ipsum, etiamsi non peccâset, nihilominus naturæ necessitate fuisse moriturum. Testatur id Autor Hypognoστixōν in Prologo: *Adam, inquiunt Pelagiani, sive peccâset, sive*

NON

non peccasset, moriturum fuisse. Et Augustinus de Hæres. I. c. Ipsum Adam dicunt, si non peccasset, fuisse corpore moriturum, neque mortuum merito culpa, sed conditione natura. Et rursus lib. I. de peccat. mer. & remiss. cap. II. Adam dicunt Pelagiani sic creatum, ut etiam sine peccati merito moreretur, non pœnâ culpa, sed necessitate natura. Et iterum contra Julian. Epistol. LXVI. Mortem non vis ex peccato in omnes originaliter transi- tam, ne cogaris fateri, simul etiam originaliter transisse peccatum. Sentis quippe, quàm iniquum sit sine merito transisse peccatum. Sen- tis quippe, quàm iniquum sit sine merito transisse supplicium. Imò ulterius ex orthodoxorum doctrinâ absurdum secuturum esse contendebant, causati, Deum hœc pactô injustum fieri, dum hominibus remittat propria peccata, aliena autem, Adami nempe peccata, imputet; quas ipsius Pelagii voces ex Exposit. Epist. ad Roman. citat Augustinus lib. III. de Peccator. meri- tis & remiss. cap. III.

XXIV. Sed statum imaginis divinæ homini, qui se- cundum naturam mortalis erat, eam conditionem attulisse, ut potuerit non-mori, ex Genes. II. 17. & III. 22. colligitur. Unde adeò Patres Concilii Milevitani cap. I. anathema dixerunt ei, quicumque dixerit, Adam primum hominem mortalem factum ita, ut sive peccaret, sive non peccaret, moreretur in corpore, hoc est, de corpore exiret non peccati merito, sed necessitate natura. In ean- dem rem quoque Augustinus lib. I. de peccator. mer. & remiss. cap. II. Quamvis Adam secundum corpus terra esset, & corpus, in quo creatus est, animale gestaret, tamen si non peccasset, in corpus spirituale fuerat mutandus, & in illam incorruptionem, qua fide- libus sanctis promittitur (I. Cor. XV. 42. 44. 52.) sine mortis peri- culo transiturus. Et infra cap. XI. Proinde si non peccasset A- dam, non erat exspoliandus corpore, sed supervestiendus immorta- litate & incorruptione, ut absorberetur mortale à vita, id est, ab animali in spirituale transfiret. Conf. II. Cor. V. 1. 2. 3.

XXV. Circa Ecclesiæ verò praxin, secundum quam infantibus quoque Baptismus conferebatur, Pelagianis aqua videbatur hæerere. Etenim neque Apostolicæ traditioni, ne- que

que totius Ecclesiæ praxi poterant refragari. Hinc retinebant parvulorum Baptismum, imò nec à formula Baptismi in Ecclesia usitata, quâ in remissionem peccatorum Baptismus administrabatur, abstinebant, sed eâdem formulâ parvulis, quâ adultis, illum conferebant. *Baptisma unum tenemus, quod iisdem sacramenti verbis infantibus, quibus etiam in majoribus, dicimus esse celebrandum; sunt verba Pelagii in Confessione fidei suæ. Et quidem duplicem Baptismi infantum constituebant finem, alterum in ordine ad hanc vitam, qui esset adoptio in statum filiorum Dei, quales nondum erant, licet nec propterea essent filii iræ; alterum in ordine ad alteram vitam, qui esset adeptio regni cœlorum. Sicuti ergò in hac vita medium statum inter statum iræ & statum adoptionis sive filiorum Dei fingeant, qui ad utrumque negativè sese haberet, ita in ordine ad alteram vitam præter statum damnationis & regnum cœleste medium fingeant statum salutis & beatitudinis, quò statu digni essent, qui reliquis duobus essent indigni.*

XXVI. Et quidem de statu *adoptionis* Pelagianos locutos esse testatur Augustinus libr. IV. contra duas Pelagiani Epistolas cap. II. *Omnibus ætatibus dicunt esse Baptismum necessarium, ut scilicet illa creatura in Dei filios adoptetur, non quòd aliquid ex parentibus trahat, quòd sit lavacrò regenerationis expiandum.* De statu, quem inter damnationem & regnum cœlorum medium fingeant Pelagiani, ita Augustinus loquitur libr. II. imperfecti operis contra Julian. *Facitis duas aternas felicitates: unam, quæ sit in regno Dei, alteram, quæ sit extra regnum DEI.* Quòd autem non propter salutem aternam, sed propter regnum DEI consequendum infantes baptismò tingendos esse Pelagiani statuerint, atque verbis Joh. III. 5. eum in finem sint abusi, iterum sic indicat Augustinus libr. I. contra duas Pelagiani Epistolas cap. XXII. *Secundum Pelagium hereticum dicitis, parvulis baptismum necessarium, non propter remissionem peccatorum, sed tantummodo propter regnum cœlorum. Datis enim eis extra regnum Dei locum salutis & vitæ*
C *aternæ,*

aterna, etiamsi non fuerint baptizati. Et Sermon. XIV. de verbis Apostoli: Baptizandos esse infantes nemo dubitet, quando nec illi hinc dubitant, qui ex parte aliquâ hîc contradicunt. Sed nec eos dicimus aliter salutem & vitam aternam non habituros, nisi baptizatos in Christo, juxta Servatoris dictum Marc. XVI. 16. Illi autem dicunt, non propter salutem, non propter vitam aternam, sed propter regnum cœlorum. Idem Augustinus libr. de Hæres. ad Quod vult Deum cap. XXCIIX. Dicunt Pelagiani parvulos propterea baptizari, ut generatione adoptati admittantur ad regnum DEI, de bono in melius translati, non istâ renovatione ab aliquo malo obligationis veteris absoluti. Nam etiamsi baptizentur, promittunt eis extra regnum quidem Dei, sed tamen aternam & beatam quandam vitam suam.

XXVII. Constringebantur interim Baptismi formulâ, quæ in Ecclesia erat usitata, aded quidem, ut Pelagius in libello fidei suæ fassus sit, se Baptisma unum tenere, quod iisdem sacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majoribus, dicat celebrandum esse. Istâ verò formulâ Baptismum in remissionem peccatorum fieri indicabat. Nam aliàs falsa & fallax parvulis traderetur baptismatis forma, in qua sonaret, quod utique agi videretur, & tamen nulla fieret remissio peccatorum; Inquit Augustinus libr. I. de peccator. merit. & remiss. cap. XXXIV. Et rursus: Intuendo Scripturas, & autoritatem totius Ecclesie, & formam ipsius Sacramenti, benè viderunt, in parvulis fieri remissionem peccatorum. Quin & hæc argumentatio Cœlestium eò adegit, ut per Baptismum Christi etiam parvulorum fieri redemptionem libellò suò in Carthaginensi Ecclesia jam confessus sit; ut Concilii Carthaginensis Patres ad Innocentium I. scripserunt. Cujus rei meminit quoque Augustinus libr. II. contra Pelag. & Cœlestium, qui est de Peccato Originali, cap. V. ubi dicit, Cœlestium in libello, quem Romæ ediderit, fateri coactum, infantes baptizari in remissionem peccatorum secundum regulam universalis Ecclesie & secundum Evangelii sententiam. Idem attingit sequ. cap. XIX. nec non in Epist. XXCIIX. ad Hilarium, ubi inter alia sic inquit: Coactus est Cœlestius confiteri propter

propter baptizandos parvulos, quod & ipsis redemptio sit necessaria. Ubi quanquam noluerit de originali peccato aliquid expressius dicere, tamen ipso redemptionis nomine non parum sibi prescripsit. Unde enim redimendi sunt, nisi à Diaboli potestate, in qua esse non possent, nisi originalis obligatione peccati? aut quò pretiò redimantur, nisi Christi sanguine, de quo apertissimè scriptum est, quod sit in remissionem. Benè porrò Augustinus libr. I. de Nupt. & Concupisc. cap. V. In iis ergò, qui regenerantur in Christo, cum remissionem accipiunt omnium peccatorum, utique necesse est, ut reatus etiam huius, licet adhuc manentis, concupiscentiæ remittatur, ut in peccatum non imputetur.

XXIIX. Atque hinc etiam Milevitanum Concilium hoc statuit capitulum secundum: Placuit, ut quicumque parvulos recentes ab utero matrum baptizandos negat, aut dicit, in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacrò expiatur, unde fit consequens, ut in eis forma baptismatis: in remissionem peccatorum; non vera, sed falsa intelligatur, anathema sit. Quoniam non aliter intelligendum est, quod ait Apostolus Rom. V. 12. Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita mors in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt; nisi quemadmodum Ecclesia Catholica, ubiq; diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei, etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semet ipsis adhuc committere potuerunt, ideò in peccatorum remissionem veraciter baptizantur, ut in iis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt.

XXIX. Sed satis dictum est de Pelagianis, qui quidem unanimiter perhibuerunt, homines non nasci cum aliquo peccato propriè dicto, ac propterea vel baptismò non indigere, vel si baptismò tingantur, eum tamen in remissionem peccatorum non conferri. Hypothesin illam Pelagianorum superiori seculò ex parte recoxerunt Anabaptistæ, quorum quamvis innumerabilia penè sint dogmata, & quidem inter se dissidentia, ceu de iis in peculiari Epistola annò 1566. ad Ecclesiam Gallicanam Embdensem nomine Ecclesiæ Genevensis scripsit Theodorus Beza, eorum tamen plerosque tollere pec-

eatum originis, scripsit Philippus Melancton Tom. II. Consil. p. 166. ubi de Infantum Baptismo agit. Ex quo colligebant, Baptismum infantibus non esse conferendum, aut si illis collatus sit, non habere effectum regenerationis in remissionem peccatorum & salutem æternam. Unde Jacobus Cautius inter Theses suas W ormatiaë annò 1527. propositas hanc tertiam voluit esse: *Padobaptismus non est à DEO, sed directè contra DEUM & DEI doctrinam per Jesum Christum filium ejus nobis propositam.* Factum hinc, ut Anabaptistæ eos, quos in infantia baptizatos cœtibus suis aggregabant, rebaptizârint. Quò ipsò tamen videri noluerunt Baptismum iterare, sed quòd priorem Baptismum illegitimum, imò ex sua sententia nullum existimarent, eundem primùm conferri perhibuerunt. Vid. Joh. Hornbeckii Summa Controvers. Relig. Christianæ p. 342. 365. nec non Frid. Spanhemii Elenchus Controversiar. de Relig. p. 86.

XXX. Sociniani sicuti pariter in ea sunt sententia, doctrinam de Peccato Originis *recte rationi, & Scriptura Sacra* adversari, uti constat ex Joh. Volkeli lib. V. de Vera Religione cap. XLIX. p. 547. 548. ita etiam *Baptismum istum nullius momenti esse censent, si quis in infantia baptizatus sit more hodie inter Christianos receptò*; ut J. L. Wolzogenius, Baro Austriacus, ad Marc. XVI. 16. loquitur, Catechismo quidem Racoviensi conformiter, utpote in quo cap. IV. non procul ab initio asseritur, daß die unmündigen Kinder zu denen Ceremonien. (quorsum etiam Baptismum referunt,) nicht gehören: denn wir haben davon weder Geboth noch Exempel in H. Schrift; zu deme weist die Sache selber aus / daß Sie Christum für ihren H. Erren und Seeligmacher nicht erkennen können. Ad eundem modum Valentinus Smalcius in Refut. Thes. Wolffgangi Franzii p. 310. *Etiam si tandem Christus præcepisset aquà baptizare: nimis tamen puerile esset, puerorum baptismi institutionem Christo adscribere, cujus Evangelium ad solos eos, qui ad fidem (quæ est per auditum verbi Dei,) apti sunt, pertinet.*

XXXI. Cui rei praxis ipsorum Socinianorum responderet, adeò, ut Autor Epistolæ de vita Andreaë Wiffowatii, quæ

quæ Bibliothecæ Anti-Trinitariorum est subjuncta, p. 225. conqueratur, Socinianos *Anabaptistarum, seu Novo-baptizatorum titulum inde nactos esse, quod non, ut vulgò moris est, infantes, sed adultos fideiq³ capaces, sacrò hòc ritu initiarent: eos non aspergendo, profundendove, sed secundum Domini mandatum, primitivãq³ Ecclesie praxin, ad sepultura typum exprimendum baptizando seu mergendo.* Et in Vindiciis à Stanislao Lubienicio pro Unitariorum in Polonia Religionis libertate conscriptis p. 276. confitentur, se baptizatos, ut vetus formula habet, in nomen mittentis Patris, venientis Filii, & testantis Paracleti. Hòc pactò Georgius Schomannus in Testamento ultimæ suæ voluntatis, quod libro citato subjunctum est, scribit, annò 1562. 15. Januarii in aurora natum sibi esse filium primogenitum Paulum, qui baptizatus sit infans, se suisq³ adhuc de vero baptismo ignorantibus. At verò annò 1564. Jan. 22. sole ortò natam sibi esse filiam in Xianz, quæ non sit baptizata infans, quia ipse jam didicerat & docebat, Padobaptismum esse humanum, non divinum, mandatum. Addit: Annò 1572. ultimò Augusti se etatis 42. baptizatum esse Chmielnicia in Christi nomine; nec non annò 1574. primà Augusti matrem uxoris suæ baptizatam esse Chmielnicia. Vid. libr. cit. p. 194. 195. Interim tamen monet Stephanus Lubienicius l. c. p. 268. in Notis ad Vindicias: *Baptismum Catechumenorum, id est, in fide Christiana institutorum & Symbolum Apostolicum profitentium, idq³ per totius corporis in aquam mersionem, prout ipsi (Sociniani) faciunt, auctoritate Sacra Scriptura & Veteris Ecclesie praxi à suis confirmari: & Unitarios fratres (Socinianos) in infantia baptizatos ad iterandum Baptismum non cogere.*

XXXII. A Socinianis transeundum est ad Arminianos sive Remonstrantes, qui sicuti in infantibus nullum propriè dictum peccatum agnoscunt, Vid. Philipp. à Limborg Theol. Christian. lib. V. cap. LXII. §. 13. ita & sententiam, quæ statuitur, primum Adami & Eve peccatum esse omnium posterorum peccatum, omnesq³ in Adamo peccasse, & propterea mortis ac condemnationis aeternæ reos esse factos, impugnare satagunt. Lim-

borch. libr. III, cap. III, §. II. Hinc & mortem dicunt non habere ex se rationem poenae proprie dictae in posteris Adami: fieri enim non posse, ut insontes propter alterius peccatum puniantur, sed esse eam naturalem tantum moriendi necessitatem ab Adamo mortis poenâ punito in ipsos derivatam. ibid. §. I. & XVI. Neque enim posteros Adami obligatos fuisse ad supernaturale illud donum imaginis divinæ habendum, quod jam Adamus amiserat. ibid. §. V. Atque hinc de infantum Baptismo censent, quamvis ille nusquam à Christo, nec ab Apostolis sit praeceptus, neque ullum ejus exemplum ex Scriptura Sacra proferri possit, unde indubitato constat, infantes ab Apostolis baptizatos fuisse, sed hoc demum tertio vel quarto saeculo introductum fuisse, licitum tamen eum esse, atque pie ac decenter infantibus administrari posse, attamen necessarium haud esse, baptismum in infantibus designare (multo minus actu ipsò conferre) ablutionem (remissionem) peccatorum, (qualia in infantibus non sint,) multo minus fidem in iisdem accendere: non levi enim laborare absurditate, quòd externa Baptismi ceremonia omnia peccata precedentia eorumque reatum deleat & actu tollat, & ridiculum censerì debere, externam quandam ceremoniam supernaturalem virtutem (fidei habitum) & quidem momentò, in animo producere; posset tamen eundem denotare obligationem ad vitam sanctimoniam sine expressa denotatione ablutionis peccati, utut fortè ejus signum sit, quod cum re signata arctissimam habeat cognationem, dum baptismò testemur, nos peccatis valedicere & renunciare; sicuti ex parte Dei possit denotare obligationem promissionis vitae aeternae, sine expressa significatione remissionis peccatorum; quae adultis propria. Hæc Limborchius libr. III. Theol. Christ. cap. III. §. 20. & libr. V. cap. LXIX. §. II. 12.

XXXIII. Ex dictis constat, nonnullos infantibus baptismum vel prorsus negare, vel si iisdem collatus sit, inutilem reputare, vel saltem eum non conferri in ablutionem & remissionem peccatorum. Quæ tamen sententiæ omnes ex falsa hac hypothese fluunt, quòd homines communi modo nati non habeant peccatum, quod originale solet vocari. Quòd si ergò quis vel contra Veteres Pelagianos, vel contra

tra

tra Anabaptistas, vel contra Socinianos, aut etiam Remonstrantes tueri velit: infantibus non solum conferendum esse baptismum, sed & collatum ipsis in remissionem peccatorum cedere; & verò ob adversariorum pertinaciam τὸδε ἐξ ἀρχῆς probatu nonnihil videatur esse operosius, probationem licebit transferre εἰς τὸ μεταλαμβάνον, quòcum τὸ ἐξ ἀρχῆς cohæreat, atque ex eo vel ex natura sua, adeoque ἐξ ὑποθέσεως, vel δ' ὁμολογίας & ex adversariorum concessione δὲ ἀνάγκης sequatur. Erit itaq; hoc μεταλαμβάνον probandum: Infantes, imò omnes posteros Adami secundum naturam genitos, nasci cum peccato, propter quod æternæ damnationis reatus eos premat.

XXXIV. Non infeliciter autem hoc negotium suscepturus est, qui Scripturæ Sacræ loca huc pertinentia secundum fidei analogiam expendit. Quòd si enim loca Joh. III. 3. 5. 6. 7. Eph. II. 3. 8. evolvantur, statim nascetur hæc probandi ratio:

Quicumque ita nascitur caro de carne, h. e. peccator de peccatore, ut naturâ h. e. ab origine suâ sit filius iræ & damnationis æternæ reus, ac propterea ad hanc evitandam, salutem autem æternam consequendam indiget regeneratione ex aqua & spiritu, ille omninò naturâ h. e. à prima sui origine habet peccatum & ἀνομίαν.

Atqui Omnis homo ita nascitur caro de carne, h. e. peccator de peccatore, ut naturâ h. e. ab origine sua sit filius iræ, damnationisque æternæ reus, ac propterea ad hanc evitandam, salutem autem æternam consequendam indiget regeneratione ex aqua & spiritu.

E. Omnis homo naturâ h. e. à prima sui origine habet peccatum & ἀνομίαν.

Major ex se est evidens, quia extra gratiæ divinæ statum, nihil hominem collocat, nisi peccatum, nec aliud quicquam est, cui Deus irascatur, nisi peccatum. Quòd si igitur Deus homini

mini iratus est, eidem propter peccatum indignatur. Minoris partes singulas Scriptura Sacra evidenter confirmat. Et quidem de universalitate ejus saltem hoc testatur, quòd secundum Scripturas nemo ex peccatorum ordine eximatur, præterquam Christus. Hic enim cum non ex libidine carnis, neque ex libidine viri, sed ex Spiritu Sancto sit genitus: quod enim in ea (Maria) genitum est, ex Spiritu Sancto est, & quod ex ea natum est sanctum, vocatur (reverà est) Filius DEI. Joh. I. 13. Matth. I. 20. Luc. I. 35. Unde & pius, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus appellatur Hebr. VII. 27. Porro probatio Minoris latet in verbis Servatoris Joh. III. 6. Quod genitum est ex carne, caro est: & quod genitum est ex Spiritu, spiritus est. Eph. II. 3. Naturà eramus filii iræ, sicuti & reliqui. Rom. XI. 32. Concluserunt DEVS omnes eis ἀπειθεῖαν, in contumaciam, ut omnium miseretur. Ulterius probatur Minor quoad reliquam sui partem ex Joh. III. 3. Amen, amen, dico tibi, nisi quis fuerit genitus denuò, non potest videre regnum DEI. Et v. 5. Amen, amen, dico tibi, nisi quis fuerit genitus ex aqua & Spiritu, non potest introire in regnum DEI. Et v. 7. Ne mireris, me dixisse tibi: oportet vos gigni denuò.

XXXV. Atque ita τὸ μεταλαμβανόμενον & quæstio minùs principalis directè & δεικτικῶς fuit probata. Quò ipsò etiam ἐξ ὑποθέσεως, imò & δι' ὁμολογίας quæstio principalis (τὸ ἐξ ἀρχῆς) hòc κατὰ μέγαλλον adhibitò Syllogismò adversario est confirmata. Idem μεταλαμβανόμενον etiam ex eo δεικτικῶς probari potest, quòd & peccatum, & hujus pœna, nempe mors, pertransisse dicatur in mundum, inq̄ omnes homines, etiam in eos, qui non peccârunt ad similitudinem transgressionis Adam, h. e. in infantes. Rom. V. 12. 14. Quòd per unius hominis inobedientiam peccatores constituti sint multi (h. e. omnes,) ut per unius obedientiam justì constituerentur multi (h. e. omnes.) ibid. v. 19. Quòd omnes peccârint (verbò activò non solùm actum, sed & habitum, ac quòd per modum habitùs sese habet, denotante,) ac destituantur glorià DEI. Rom. III. 23. At verò hoc ipsum ex instituto agere non est præsentis negotii.

XXXVI.

XXXVI. Interim non inconsultum ducimus monere, adhuc aliò modò κατὰ μείζωναν adversarios, infantibus baptismum denegantes, posse constringi. Scilicet cum res in hanc quæstionem delata sit: omnem hominem nasci cum peccato, quod est originis peccatum; & verò hæc universalis conclusio, quæ simul affirmans est, adhuc probatu nonnihil videatur difficilior: sicuti & Aristoteles I. Prior. XXVI. §. 3. agnoscit, universale attributum difficillimè adstrui, facillimè autem everti posse; contrà autem ad confirmandum facilia esse ἐπιμαλὰ particularia: quia & in pluribus figuris, & per plures modos confirmantur, quàm universalia; licebit cum adversario pacisci, ut universalem hanc conclusionem, tanquam probatam, agnoscere velit, si quod de subjecto universaliter fuerat prædicatum, vel uni saltem singulari inesse ostensum fuerit. Quod si acceptet adversarius, licebit ei Davidis, hominis illius DEI, II. Paral. II. 14. viri secundum cor & voluntatem Domini I. Sam. XIII. 14. Actor, XIII. 22. exemplum proponere, h. m.

Quicumque in peccato fuit conceptus, ei naturâ & ab ortu adhæret peccatum.

Atqui David in peccato fuit conceptus.

E. Davidi naturâ & ab ortu adhæret peccatum.

Minor constat ex Psalm. LI. 7. ubi David coram Deo hanc edit confessionem: Ecce! in iniquitatibus conceptus sum, & in peccato calefacta est de me mater mea. Conclusio hæc singularis est μετὰ λαμβανόμενον, attamen remotius, δι' ὁμολογίας autem faciens ad μετὰ λαμβανόμενον proximioris, quod est universalis hæc assertio: O. homo cum peccato nascitur; sive: Omni homini naturâ & ab ortu suo adhæret peccatum; ultimò autem ad quæstionis principalis confirmationem. Etenim τὸ μετὰ λαμβανόμενον conclusioni principali proximius secundum pactum initum per Inductionem imperfectam ad modum Syllogismi Exemplaris formandam ex singulari illa h. m. sequitur:

D

Davidi

Davidi naturâ & ab ortu suo adhæret peccatum.

David est homo.

E. Omni homini naturâ & ab ortu suo adhæret peccatum.

XXXVII. Atque ita patet, quomodo in controversia de Pædobaptismo Syllogismò κατὰ μείλην contra adversarium convenienter uti liceat. Simul etiam apparuit, quâ ratione quæstionis universalis probationem in quæstionem vel particularem, vel singularem transferre liceat. Cujus rei aliud exemplum ex Rom. IV. non inutiliter huc transferetur. Scilicet cap. præced. III. hoc egerat Apostolus, ut ostenderet, neminum hominum apud Deum justificari aut apud eundem peccatorum remissionem impetrare per legis opera, sed omnes cum Deo in gratiam redeuntes, sive Judæi sint, sive Græci, ex fide (ἐκ πίστεως, sive, διὰ πίστεως) justificari, atque adeò fidem in ordine ad justificationem causæ impulsivæ, ceu Bellarminus quoque libr. I. de Justificat. cap. X. agnoscere cogitur, quamvis non principalis, sed potius minùs principalis, rationem habere. Vid. Rom. III. 20. 28. Hujus verò quæstionis ulteriorem probationem sequi cap. IV. in hanc singularem: *Abraham justificatus est fide citra legis opera; κατὰ μείλην* transfert: idque propterea, quia quæ est ratio justificationis in uno, eadem quoque in reliquis omnibus est futura. Quæ ὑπόθεσις vel simpliciter, vel δι' ὁμολογίας assumpta fundata est in loco Actor. XV. 11. Conf. Rom. IV. 23. 24. 25.

XXXIIX. Abrahamum verò ex fide justificatum esse, non unâ ratione confirmat Apostolus Rom. IV. inter alia ita argumentatus:

Quicumque non ex operibus justificatur, ille justificatur ex fide.

Atqui Abraham non fuit justificatus ex operibus.

E. Abraham justificatus fuit ex fide.

Major ex duplicis pacti à Deo cum hominibus initi ratione est

est manifesta: siquidem pacti legalis ratio exactam legis im-
pletionem requirit, pactum autem Evangelicum fidem in me-
ritum Christi reponendam exigit. Unde adeò licet propter
nominis apud Judæos reverentiam fides & lex vocetur, ceu ad
l. c. Theophylactus loquitur, quando tamen de causa justifi-
cationis impulsiva ex parte hominum sermo est, opera legis
fidei ita opponuntur, ut sicuti hęc pacto medium non admit-
tunt, ita etiam unum horum mediorum alterum sufficienter
excludat. *Pugnam*, ait Chrysostomus, *inter fidem & opera in-*
stituit Apostolus, luctamq; universam circa justum hęc sistit. Mi-
norem autem Apostolus Rom. IV. 1. 2. ita confirmat: *Quid*
igitur dicemus, Abrahamum patrem nostrum adeptum esse justiti-
tiam secundum carnem? h. e. ut Apostolus se ipsum exponit,
& Theodoretus agnoscit, ex operibus legis? *Nam si Abra-*
ham ex operibus justificatus fuit, habet quod gloriatur, coram homini-
bus quidem, sive in presenti judicio, ut Ambrosius loquitur,
est non coram DEO, utpote apud quem justitia ipsi propter
meritum Christi ex gratia est imputata. Unde oritur Pro-
Syllogismus ad Minorem:

Quicumque justificatur ex operibus legis, non habet glo-
riam apud Deum.

Atqui Abraham habet gloriam apud Deum.

E. Abraham non est justificatus ex operibus legis.

Minor inde constat, quia justitia Abrahamo ex gratia fuit
imputata, ita quidem ut *amicus DEI* II. Paral. XX. 7. Esa. XLI.
8. Jacob. II. 23. & *pater credentium*, cui in semine suo gentes
in hæreditatem sint datæ, vocatus fuit. Rom. IV. 13. Hebr. I. 2.

XXXIX. Porro *μεταλαμβάνοντων* illud: *Abrahamum fide*
esse justificatum; Apostolus Scripturæ Sacræ testimoniò con-
firmat. Etenim Rom. IV. 3. allegat verba ex Genes. XV. 6.
Quid enim Scriptura dicit: Credidit Abraham Deo, quòd in se-
mine suo h. e. Messia benedictionem consecuturi sint omnes
in illum credentes; & imputatum est ei pro justitia, idque ex
gratia; sive Abrahamo credenti, nihil autem operibus suis

D 2

merenti

merenti fides in remissionem peccatorum est imputata; sive, merita & justitia Messiae fide apprehensa Abrahamo tale quid operibus suis non promerenti propter fidem ita fuerunt imputata, ac si ab ipso essent præstita. Conf. Gal. III. 6. Jacob. II. 23.

XL. Pergit Apostolus v. 4. 5. in confirmatione istius quæstionis h. m.

Cuicunque merces (vita æterna primùm in spe, deinceps in re) ex gratia obtingit, is mercedem illam non suis operibus, sed fidei debet acceptam ferre.

Atqui Abrahamo merces (vita æterna, primùm in spe, deinceps in re) obtingit ex gratia.

E. Abrahamus mercedem illam non suis operibus, sed fidei acceptam referre debet.

Majorem secundum oppositionem fidei & operum his verbis proponit Apostolus v. 4. & 5. *Atqui ei, qui operatur, merces non imputatur ex gratia, sed ex debito. Ei verò, qui non operatur, sed credit in eum, qui justificat impium, imputatur fides sua pro justitia.* Minorem ex Mose Genes. XV. 6. confirmatam, ubi dicitur: *Credidit Abraham DEO, & imputatum est ei pro justitia;* ulterius testimoniò Davidis roborat ex Psalm. XXXII. 1. quippe qui *eum* (qualis Abraham erat) *beatum* prædicat, *cui Deus justitiam imputat absque operibus.* v. 6. sive: *cui remittit iniquitates & tegit* (כסו est supernè aliquid imponendo operire, ne conspiciatur,) *peccata.* *Quid autem est, DEVM tegere, nec videre peccata, quam non punire?* inquit Augustinus. Atque ita tanquam ἰσοδυναμίας Apostolus indifferenter accipit hæc loquendi genera: *Imputari fidem ad justitiam; justitiam sine operibus imputari. Item non imputare peccata, tegere peccata, remittere peccata.*

XLI. Sed & hoc observandum, Judæos circ umcisioni, tanquam operi præ ceteris insigniori, & longè sanctiori justificationem tribuisse, eandemque ob causam Pseudo-Apostolos eandem deinceps ursisse. Actor. XV. 1. 5. At verò
indicat

indicat Apostolus, Abrahamum etiam ante susceptam circumcisionem, imò & ante legem solenniter promulgatam fuisse justificatum; ideoque justificationem ipsius non fuisse ex lege, aut ex operibus legis, sed ex fide. Vid. Rom. IV. 9. 10. 11. Imò pergit docere: sicuti promissio hæreditatis mundi Abrahamo & semini ejus per legem non obtigit, sed potius per fidem; ita & justitiam eidem non per legem, sed potius per fidem evenisse. Rom. VI. 13. 16. 17. Quòd autem illa promissio & justitia non ex lege fuerit, inde probat, quia aliàs futurum esset, ut *fides redderetur vana, & promissio irrita*. Rom. IV. 14. & porrò *lex potius iram operetur*, homines coram judicio Dei accusando, iræque divinæ ac maledictionis reos esse convincendo. *Ex fide* igitur est hæreditas, ita ut sit *per gratiam*, non autem ex operum meritis. Vid. Cornel. Martin. de Analyfi Formæ cap. XII.

XLII. Atque ita apparet, quâ ratione Apostolus questionis universalis, cujus probationem susceperat, confirmationem in *μεταλαμβάνομενον* singulare vel *δεικτικῶς*, vel *κατὰ τὸ ἀδύνατον* demonstrandum transferat. Simile quid animadvertitur in disceptatione à Christo Salvatore de mortuorum resurrectione cum Sadducæis instituta. Matth. XXII. 23 --- 27. Luc. XX. 27 --- 40. Non solùm autem Christus Sadducæorum dubitationi satis fecit, sed & mortuorum resurrectionem contra eos adstruxit. Status igitur controversiæ erat *de mortuorum resurrectione*, Matth. XXI. 31. quam Sadducæi negabant. Conf. Actor. XXIII. 8. Cùm enim Antigonus Sochæus Justus, ex Synagoga magna ultimi, discipulus sectæ suæ alumnis solitus fuisset inculcare: *DEO decere ministrari non servorum instar, qui eâ conditione Domino ministrent suo, ut mercedem recipiant; sed potius absque omni recipiendi mercedem conditione propter DEI reverentiam, quæ nobis incumbat*; discipuli hujus Antigoni Zadoch & Baithos magistri sui sententiam eò acceperunt, ac si nulla prorsus non tantùm hujus seculi, sed nec futuri daretur merces. Unde ulterius intulerunt: *Spiritum hominis post mortem ejus non amplius superesse.* Et deinceps *resurrectionem*

~~nam mortuorum~~ negarunt: quod si enim ne post hanc quidem vitam retributio aliqua est speranda, nullius usus fuerit resurrectio mortuorum. Ita illi errore semel admissò in plures sunt lapsi!

XLIII. Quàm maximè verò ex Mose probationem suam Dominus haurire voluit, quòd Sadducei quinque tantùm libros Legis recipiant, Prophetarum vaticinia respiciant; ut ex Origene & Hieronymo in Matth. XXII. loquitur Isidorus Hispalensis lib. II. Origin. cap. IV. In quam sententiam allegare quoq; solent Josephum lib. XII. Antiqq. cap. II. *Ne quicquam præter Legem servandum existimant Sadducei. Nam de sapientia cum magistris disceptare ad virtutem reputant.* Quamvis ex Josephi verbis id potiùs intelligatur, Sadducæos non quidem Prophetas & Hagiographa rejecisse, attamen Legi divinæ ipsi adeò tenaciter inhæsisse, ut πατροπαράδοτους δὲ νόμους ei non æquârint, neq; cùm suis æmulis & adversariis, Pharisæis, æquè eas receperint, & populo obtruserint. Vid. Josephus lib. XIII. Antiqq. cap. XIX. Rectius itaque dicetur, *quum Sadducei è Mose contra resurrectionem insurgerent, visum fuisse Servatori, similiter è Mose resurrectionem confirmare;* atq; ita simul eum voluisse horum adversariorum suorum arrogantiam retundere, atque adeò hoc ipsum testimonium adduxisse. Ita nos docet B. Georgius Calixtus Tract. Immortalitate animæ & Resurrectione Carnis cap. V. p. 35.

XLIV. Provocat verò Servator ad verba Dei, quæ ex rubo ad Moysen usurpavit, Exod. III. 6. *De resurrectione verò mortuorum, sive, quòd mortui suscitandi sint, nonne legistis in libro Moysi, quomodo in rubo ei & vobis locutus sit Dominus, dicens: Ego sum DEVS Abraham, & DEVS Isaac, & DEVS Jacob. Non est autem DEVS mortuorum DEVS, sed viventium: omnes enim vivunt ei.* Luc. XX. 37. 38. Ut autem ostendatur, quomodo mortuorum resurrectio ex his verbis probetur, ratio habenda est verbi SUM. Non enim dicit Dominus: *Ego ERAM Deus Abrahami; & sed potius: Ego SVM Deus Abrahami; &c.* non solùm ad significandam æternitatem DEI
nullâ

nullâ temporis differentiâ mensurandam, Vid. Joh. II. 54. verùm etiam ad designandam ἰπαξίω horum sanctorum Patrum ratione partis sui potioris. Benè Chrysoſtomus Homil. LXXI. in Matthæum: *Non dixit DEUS: ERAM; sed: SUM, eorum scilicet DEUS, qui SUNT, & vivunt.* Et Haymo in eundem locum: *Non dixit: Ego FUI DEUS Abraham, DEUS Isaac, & DEUS Jacob; sed: ego SUM; ostendens animam non simul cum corporibus, ut Sadducei putabant, interiisse, sed vivere & esse. Unde & subditur: Non est DEUS mortuorum, sed viventium. Illorum autem DEUS esse non posset, si non subsisterent.*

XLV. Ulterius expendendum est, quâ ratione Deus se appellârit *DEUM Abrahami.* Sciendum autem est, quando vox: *DEUS;* ponitur cum casu possessivo, eam notare ἐπετρέφειν, protectorem, tutorem, dominum; ceu observavit Slevogtus ad Marc. XII. ex allegatione Joh. Schilteri de Syllog. ex hypoth. cap. III. §. VI. Sicuti & Philippus Melancton Part. III. Oper. p. 536. inquit: *Dicere, quòd DEUS sit DEUS aliquorum, (viventium,) est dicere, quòd curet, quòd beneficiat, quòd servet eos, quorum se nominat Deum; sicut in primo præcepto dicit DEUS: Ego sum Dominus DEUS tuus; id est, te curans, exaudiens, juvans, servans.* Inde intelligitur, cur Servator dicat, *DEUM non esse DEUM mortuorum* h. e. ex Sadducæorum hypothese, eorum, qui vitâ decedentes ad eum modum intereant, ut prorsus in nihilum abeant, neque amplius divinæ potentiae subjaceant, sed potius sicuti nunc non sunt aliquid, ita nec aliquando sint futuri aut unquam esse possint. Aliàs Apostolus Rom. XIV. 9. dicit, *Christum & mortuis & viventibus dominari;* sed is per *mortuos* non intelligit eos, qui omni ex parte interierunt, sed eos, qui quoad potissimam sui partem adhuc supersunt, & voci DEI aliquando parebunt, in vitam suo tempore redituri. Erit itaq; *DEUS vivorum DEUS,* ita ut illi, quorum est *DEUS,* saltem quoad meliorem sui partem sint superstites, atque *ei vivant,* quiq; ad eum ejus potentiae subjacent, ut pro ipsius beneplacito in vitam revocari possint. Circa quem locum notanda sunt verba Maldonati Comm. ad Matth. XXII. v. 32. *Cum Christus addidit: omnes enim vivunt ei; tantum rationem reddere voluit,*

cur

cur Abraham, Isaac & Jacob, qui mortui erant, viventes appellasset, quia nimirum omnes non solum, qui corpore vivunt, sed etiam qui mortui sunt, Deo vivunt: non tantum quia eorum anima vivunt, sed etiam quia efficere DEUS potest, ut in sua corpora revertantur, & eò modò vivant, quò antè vivebant; sicuti cap. IX. 24. dixit: Non est mortua puella, sed dormit; vel nobis mortui sunt, sed DEO vivunt, quia nos sola videmus corpora: corpora autem mortua sunt, anima verò vivunt.

XLVI. Quibus ita præmissis licebit vim argumenti, quò Dominus contra Sadducæos usus est, profundius inspicere, simul etiam cujusmodi sit argumentatio, & quid concludat, intelligere. Erit autem talis Syllogismus:

Quorumcunque DEUS est DEUS, illi non quoad omnia mortui sunt & interierunt, sed vivunt Deo, ac quoad meliorem saltem sui partem sunt superstites.

Abraham, Isaac & Jacob sunt illi, quorum DEUS est DEUS.

E. Abraham, Isaac & Jacob non quoad omnia mortui sunt & interierunt, sed vivunt DEO, ac quoad meliorem sui partem sunt superstites.

Major in his Servatoris verbis habetur: *DEUS non est DEUS mortuorum, sed viventium.* Matth. XXII. 32. Minorem autem ipsius DEI Exod. III. 6. à Mose consignata, à Christo autem Matth. XXII. 31. repetita, verba constituunt.

XLVII. Sciendum autem est, Servatorem non directè inferre conclusionem principalem, sive τὸ ἐξ ἀρχῆς, sed hoc ipsum in quæstionem minùs principalem per quandam μεταλήψιν transferre. Duplex autem est μεταλαμβάνομενον, à quo principalis quæstionis contra Sadducæos suscipienda probatio pendet: unum proximius, alterum remotius. Et quidem. Conclusioni demonstrandæ proximius μεταλαμβάνομενος est hoc: *Omne animam rationalem post mortem hominis esse superstitem; sive animam rationalem esse immortalem, neque unà cum corpore*

corpore interire. Remotius autem *μεταλαμβάνομενον* fuit hoc: *Abraham, Isaac, & Jacob vivunt; Et si vivunt, vel ratione corporis vivunt, vel ratione animæ: non autem vivunt aut superstites sunt ratione corporis, quippe quod dudum, etiam tunc, cum DEUS hanc gratiæ promissionem faceret, in principia sua erat resolutum; E. ratione animæ vivunt; si- ve quod idem est: animæ eorum sunt superstites vitam intellectualem viventes.* Ex hoc beneficiō Inductionis, quamvis hætenus imperfectæ, vel etiam secundum rationem argumentationis exemplaris, sequitur *μεταλαμβάνομενον* quæstioni principali proximius, nempe hoc: *O. anima rationalis est immortalis & post hominis mortem superstes.* Quæ ipsa Conclusio universalis quidem ex singularibus præmissis in tertia figura secundum Consequentiam materiale *δεικτικῶς* fuit, consequentia tamen ista sic satis valida est: quandoquidem omnium animarum ratione istius prædicati eadem est ratio. Ex hac verò secundum propriam Sadducæorum *ὑπόθεσιν* contra ipsos τὸ ἐξ ἀρχῆς probatum erat.

XLIX. Unde ad eò non solum Servator iterum iterumq; poterat dicere, Sadducæos *multum errare*; Marc. XII. 27. verum etiam hōc pactō ipsi os ad eò obturabat, ut turba hæc audiens percussa fuerit ob doctrinam ejus: Matth. XXII. 33. 34. quidam etiam ex scribis (qui procul dubio sectæ Phariseorum erant addicti,) doctrinæ efficaciam collaudârunt, & respondentes dixerunt: *Magister, benè dixisti: reliqui verò non fuerint ausi, quicquam amplius eum interrogare.* Luc. XX. 38. 39. Etenim Sadducæi, ut Origenes, Hieronymus, & Autor imperfecti Operis annotârunt, propterea futuram negabant resurrectionem, quòd animas immortales esse non crederent, idque ex Actis Apostolorum cap. XXIII. 8. perspicuum est. Itaque probatâ testimoniō notō animarum immortalitate & resurrectio illis probabatur. Adde, quòd olim non solum inter Judæos, sed inter omnes etiam ferè Philosophos hæc duæ quæstiones, altera de immortalitate animarum, altera de corporum resurrectione, ad eò copulata iugataq; fuerint, ut pro una eademq; haberentur. Itaq; videmus Autorem secundi libri

Επιτομῆς τῆς ἱστορίας τῶν Μακκα-

Maccabæorum cap. XII. 43. ex animarum immortalitate resurrectionem probare, idemq; in I. Epist. ad Corinth. totò cap. XV. facit D. Paulus, ubi omnia ferè argumenta, quibus resurrectionem probat, tantum ad probandam animarum immortalitatem valent; sed quia nemo resurrectionem negabat, nisi qui animas credebat extingui, eadem argumenta resurrectionem probant. Ita Maldonatus Comm. in Matth. XXII. 32.

XLIX. Atque ita constat, cujusmodi argumentorum genere Servator contra Sadducæos in demonstranda mortuorum resurrectione fuerit usus. Maldonatus l. c. de eodem sic judicat, *voluisse Christum non omnino necessarium, (ἐκ τῶν ἀκείων καὶ ἀναγκάων procedens) sed tantum probabile (ἐκ τῶν ἐνδόξων, quæ simul concessa supponerentur, haustum) argumentum afferre, quòd id ipsum ad coarguendos Sadducæos satis esset.* Ex nostratibus de argumentatione hæc Servatoris videri potest Cornelius Martini libr. de Analyti Formæ cap. VI. p. 102. seqq. ubi inter alia dicit, *Servatorem Sadducæis solidissime & respondisse & eos confutasse.* Add. Stahlius Nott. & Animadvers. in Compend. Dialect. B. Horneji ad lib. III. cap. IIX. p. 240. Joh. Schilterus Dissert. de Syllogismis ex hypothese cap. III. §. VI. nec non Philippus Zeisoldus, qui peculiari Dissertatione, Logicæ sacræ (quam vocat,) subjunctâ, Discursum Servatoris de mortuorum resurrectione institutum expendit.

L. Lucem hæc omnia capient ex eruditissimis B. Gerhardi Titii, Theologi celeberrimi, Annotationibus, quibus nonnulla loca Scripturæ in Compendio Theologiæ Hutteri allegata illustravit. Ita autem ille ad verba Matth. XXII. 23. in Loco XXIX. Quæst. VI. allegata fuit commentatus: *Quæstione sextâ allegatur ab Huttero locus Matth. XXII. 23. Deus est Deus Abraham, DEus Isaac, & DEus Jacob. Non est autem DEus mortuorum, sed viventium. Autor ex hoc loco satis rectè probat animarum ὑπαρξιν post earum à corpore solutionem. Ceterum ipse Dominus verbis his Mosaicis resurrectionem mortuorum futuram etiam confirmatum iovit, ut in capite Matthei citato videre licebit.* Martinus Becanus Jesuita Opusculorum Theologicorum Tomò V. Apologiâ pro Judice Controversiarum cap. II. Argumentò

mentò I. p. 317 exagitat Lutheranos, quòd argumentum hoc
Servatoris post tot interpretum subsidia non potuerint ad for-
nam syllogisticam redigere, cùm in Colloquio Durlacensi
ab ipsis id postulatum esset. Et petit hanc Conclusionem: Ergò
Mortui resurgent; inferri à nobis in forma syllogistica. Cete-
rum quod Becanus à Lutheranis petit, & quod eos non potuisse in
eo Colloquio prestare, ait, hoc nos ab ipso aut ejus successoribus vi-
cissim postulamus, ut ipsi illi pro suo magistrali acumine, si possint,
prestent, nempe è verbis Servatoris nobis in forma syllogistica
inferant, & proximè quidem atq; immediatè (nam hoc videtur
Becanus postulare,) inferant hanc conclusionem: Ergò Mortui
resurgent. Si quis Jesuitarum id prestare valebit, age, faciat
periculum, atque ubi prestiterit, erit nobis magnus Apollo. Ni-
mirum remotò ludibriò & remotò omni jocò, si seriò dicendum, quòd
res est, intentio Servatoris non fuit, proximè & immediatè inferre
è verbis ex Mose citatis ipsam resurrectionem mortuorum, sed a-
liud quid, quò probatò ipse noverat de resurrectione mortuorum,
Sadduceos non magnoperè amplius fore tergiversaturos. Etenim
negabant illi homines utrumq; hoc, & quòd anima corporibus e-
gressa superstites essent, & quòd illa corporibus pristinis aliquando
reducienda, atque ita mortui olim essent resuscitandi. Christus ita-
que priorem sententiam de animarum ὡσαύτως proximè & immediatè
probavit, posteriorem autem consequenter tantùm & indirectè, in
quantum noverat, Sadduceos priorem hypothésin ideò negare, ut
tantò facilius ipsam animarum cum corporibus reduntionem possent
negare. Atque probatà animarum ὡσαύτως circa earum reduntio-
nem cum pristinis corporibus non admodum difficiles porrò futuros.
Argumentum interim Servatoris in forma, si quis sanè requireret, hoc
ipsum est:

Quorumcunq; DEUS est DEUS, illi non sunt mortui, sed
vivunt.

Abrahami, Isaaci, & Jacobi DEUS est DEUS.

E. Abraham, Isaac, & Jacob non sunt mortui, sed vivunt.
Non certè quoad corpus; Ergò quoad animam. Hæc Titius ἰ μα-

παρίτης, qui hanc in rem videri quoque cupit *Dn. Stahlī Notās in Compend. Dialect. B. Horneji libr. III. cap. II. X. in fine.*

LI. Sufficiant hæc de Syllogismo κατὰ μετέληψιν, cuius structura ita se habet, ut τὸ μεταλαμβανόμενον eὐ fine δεικτικῶς probet ut, hōc probatō ipsum quoq; τὸ ἐξ ἀρχῆς vel ἐξ ὑποθέσεως, vel ἐξ ὁμολογίας sive διὰ συνθήκης ὁμολογημένης confirmatum esse censeatur. Sciendum tamen est, quando τὸ ἐξ ἀρχῆς positā enunciatione, sive conclusione, quæ utcunque probata fuit, vel ex se non sequitur, vel alter, quō cum agimus, id ipsum sive expressā, sive tacitā conventionē inītā inde secuturum non agnoscit, Syllogismum huiusmodi non esse πρὸς τὸ μεταλαμβανόμενον. Unde quando Dialecticus Interrogans Conclusioni abs se illatæ consecrarium annectit, quod reverā inde non sequitur, & postmodum Respondentem urget, ut ad objecti Syllogismi præmissas respondeat, non tam syllogismō κατὰ μετέληψιν utitur, quàm stratagemate quōdam adhibitō eōdem uti videtur. Etenim Consequens illud Conclusioni illatæ annexum neque ex se ad Conclusionem illam sequitur, neque ex conventionē aliqua sive tacita, sive expressā cum Respondente inita. Unde adeò Respondentis est Conclusionis quoque rationem habere, ne præteritā eādē alteram præmissarum per imprudentiam neget, cū totus Syllogismus, consecrariō illō remotō, rectē sese habere possit.

LII. B. Keslerus in Methodo disputandi Part. speciali p. 179. 180. idem monet, & exempla quædam affert. Etenim si quis ita colligat:

Cibus spiritualis ore fidei accipitur.

Corpus Christi est cibus spiritualis.

E. Corpus Christi ore fidei accipitur; ac propterea non accipitur ore corporis.

Item: Ubi est corpus Domini, ibi & sanguis ejus adest.

Atqui in Sacra Cœna unā cum pane consecrato adest corpus Domini.

E. In

E. In Sacra Coena una cum pane consecrato adest quoque sanguis Domini; & per consequens non opus est, ut ille Domini sanguis laicis & Clericis non conficientibus cum consecrato vino seorsim exhibeatur.

Indicium facit alius alicujus exempli:

Qui in Christum credit, credit, Christum esse verum Deum.

Qui Mose credit, credit in Christum; imò mysterium Trinitatis admittit.

E. Qui Mose credit, Christum verum esse Deum credit, imò Trinitatis mysterium admittit. Et per consequens mysterium hoc in Mose clarè & distinctè est propositum.

Item:

Quicumque sunt oves Christi, pro iis Christus est mortuus; Electi sunt oves Christi.

E. Pro electis Christus est mortuus; atque ita pro reprobis non est mortuus. Vid. Wendelin, Theol. Christ. lib. I, cap. XVII. p. m. 289.

LIII. Monet tamen idem Keslerus, vitium non esse in conclusione illata, sed potius in eo, quòd conclusioni aliò quod consecrarium, ad illatam conclusionem non sequens, annectatur. Unde monet, *in hoc casu Respondentem debere negare, conclusionis mantissam rectè adjectam; ac petere novum Syllogismum fieri ex conclusione & ejus consequente: tum enim manifestius vitium se ostendet.* Circa primum igitur exemplum observat, additionem consecrarii alere fallaciam oppositorum, cum acceptio, quæ ore corporis fit, acceptionem, quæ fit per fidem, non excludat. In altero exemplo à præsentia ad modum accipiendi malè ait collectionem institui. Sicuti etiam consecrarium tertio syllogismo subjunctum fallaciam à dicto simpliciter ad dictum secundum quid alit; prout à B. Georgio Calixto in Apologia contra Wellerum lit. CC. fac. b. monstratum esse docet. Quarti etiam Syllogismi consecrarium ad con-

conclusionem comparatum prodit fallaciam oppositorum: si-
quidem quamvis electis meritum Christi ratione applica-
tionis, quæ fit per fidem, nec non secundum voluntatem
DEI consequentem, in salutem cedat, ratione acquisitionis
tamen & ex intentione Christi secundum voluntatem ejus
antecedentem idem illud reprobis quoque est oblatum, quam-
vis illi hanc gratiam repudiant, eademque se indignos cul-
pâ suâ reddant. Conf. Andreas Prücknerus de Method.
Disput. part. I. Tract. II. Sect. II. Membr. I. n. 29. 30. 31. 32.
p. 219. 220.

LIV. Non igitur fit Syllogismus *πρὸς μεταλαμβανόμενον*,
nisi quando τὸ ἐξ ἀρχῆς ad conclusionem *δεικτικῶς* illatam vel ex
aliqua hypothese sequitur, vel ex tacita, aut expressa conven-
tione tanquam legitimè sequens ab eo, quòcum agimus, ad-
mittitur. Quò pacto facile patet, quid inter *μετάληψιν*, &
ἀπαγωγήν intersit. Etenim ideò inferitur τὸ μεταλαμβανόμενον
tanquam conclusio minùs principalis, ut ex eo τὸ ἐξ ἀρχῆς
ulteriùs inferatur, licet aliâ ratione, quam quâ secundum
primam Syllogismorum virtutem II. Prior. I. indicatam præ-
ter τὸ συμπέρασμα, quod Syllogismus actu inferit, alia *πορίσματα*
vel ad conclusionem illatam, vel ad præmissas sequentia
deducuntur; at verò *ἀπαγωγή* est, quando in Syllogismo Mi-
nor obscura est, licet non omninò ignotior conclusione, aut
pauciora media ad sui probationem requirit, quàm ipsa con-
clusio, ac proinde à conclusionis cognitione ad Minoris pro-
positionis probationem dilabimur, aut eò nos deduci pati-
mur. Vid. Aristot. II. Prior. XXV. II. Top. V.

LV. Sed nec prætermittenda est comparatio Syll-
ogismi metaleptici cum ea Syllogismorum specie, quæ *διὰ
τῶ ἀσυνάρτου* concludit. Sunt enim nonnulla, in quibus con-
veniunt, sunt & in quibus discrepant. Et quidem Syll-
ogismus ad impossibile ducens cum Syllogismo metaleptico in-
eo convenit, quòd non solum uterque sit *ἐξ ὑποθέσεως*, ve-
rùm etiam in eo, quòd utriusque generis Syllogismus imme-
diatè non inferat conclusionem principalem, sed aliam ali-
quam

quam, & quidem vel ex se, vel saltem ex opinione alterius veram, ad quam tamen principalis quaestio ἐξ ὑποθέσεως sequatur. Interim tamen in eo differunt, quòd Syllogismus κατὰ μείληψιν, quamvis non inferat conclusionem, de qua principaliter sermo est, ejusmodi tamen inferat conclusionem, quæ principali quaestioni est similis, aut cognata. At verò Syllogismus εἰς τὸ ἀδύνατον ἄγων non solum non probat immediatè quaestionem principalem, verum etiam nec probat ei similem aut cognatam. Sicuti nec contradictoriam conclusionis principalis infert, sed eam tantum assumit, ut ex eadem, ut & altera præmissarum concessa, concludat aliquod ψεῦδος & manifestè falsum; ex cujus falsitate denique ejus propositionis, quæ conclusioni vel illatae, vel inferendæ contradictoriè est opposita, falsitas, & ex hujus falsitate tandem ipsius conclusionis principalis veritas cognoscatur. Vid. Joh. Neldel. Institt. de Usu Organ. Arist. Part. III. cap. II. §. 48.

LVI. Sed & aliam inter Syllogismum κατὰ μείληψιν, & Syllogismum εἰς τὸ ἀδύνατον ἄγωνία observat Aristoteles I. Prior. XLIV. §. 3. differentiam: quòd syllogismi metaleptici nonnunquam requirant adversarii confessionem aut concessionem, eamq; vel tacitam, vel expressam; adeò quidem, ut nisi ea accesserit, sæpe non possit ad concludendum venire; cujusmodi tamen concessio ad syllogismos ad impossibile ducentes non requiritur, cum principiorum partim de contradictoriorum veritate vel falsitate, partim de syllogistica consequentia loquentium tam manifesta sit ratio, ut assensus ipsis subtrahit non possit. Docet hoc Aristoteles I. Prior. XLIV. §. 3. inquiens: διαφέρουσι δὲ τῶν προειρημένων ὅτι ἐν ἐκείνοις γὰρ δεῖ προδιομολογήσασθαι, ἢ μέλλει συμφύσειν. --- ἐν ταύτῃ δὲ καὶ μὴ προδιομολογησάμενοι συγχωρεῖσι, διὰ τὸ φανερὸν εἶναι τὸ ψεῦδος. *Differunt Syllogismi metaleptici à predictis ad impossibile ducentibus: quoniam in illis antea fateri oportet, ut postea conveniat. Hic verò etiam, qui antea fassi non sunt, admittant, quia falsitas est evidens. Quæ verba Joh. Baptista Monlorius ita παραφρασεῖ: Est hoc discrimen inter has ratiocinationes ducentes ad incommodum, & illas superiores ex transfusione, quòd in illis est necesse, ut prius*

ex

ex pacto aliquid concedat adversarius, quò deinde cogatur fateri propositam questionem: In his autem etiamsi nihil inìtio concedat, fatebitur tamen necessariò propositam questionem.

LVII. Atque ita constat Syllogismorum κατὰ μέλη-
ων concludentium ratio. Usus eorum, quem sive in arte
Analytica, sive in facultate Dialectica pollicentur, quod
attinet, de eo placet loquentem audire Henricum Höpfne-
rum in I. Prior. XXIII. p. 197. *Transumtorum & ex pacto con-
fessorum Syllogismorum usus Analyticus ex posterioribus Analyticis
haberi potest. Si enim propria affectionis subjectum καθόλου nomine
careat, tunc etiam est hãc postulatione utendum, ut si de una
quadam specie sit demonstratum, pro demonstrato habeatur totum
genus; cum πρώτον καθόλου in quibusdam aliter demonstrari neque-
at. Alioqui in Topicis disputationibus crebrò occurrunt & hi Syllo-
gismi, ubi probè cavendum, ne sophisticè transumatur species.*

LIX. Postquam itaque Syllogismorum κατὰ μέλη-
ων concludentium indolem pro instituti ratione expendimus,
accedendum est ad Syllogismos κατὰ ποιότητα: siquidem & illi
post eos, qui vel κατὰ τὸ ἀδύνατον, vel κατὰ μέλη-
ων concludunt, Syllogismi ἐξ ὑποθέσεως ab Aristotele I. Prior. XXIX,
§. 6. accensentur, eosque unà cum reliquis respicit I. Prior.
XLIV. §. 4. inquit: *Multi quoque alii Syllogismi concludunt
ex hypothese, quos considerare oportet, ac dilucidè explanare. Qua-
enam igitur horum sint differentie, & quot modis fiant syllogismi ex
hypothese, posterius dicemus. Quibus verbis partim ea re-
spicit, quæ de ratiocinationibus ex similitudine qualitatis in
Topicis sunt tradita, partim ea, qua de deductione ad im-
possibile II. Prior. XI. XII. XIII. XIV. sunt proposita.*

LIX. Syllogismos igitur κατὰ ποιότητα quod attinet,
quamvis illi aliquid supponant, non tamen tam κατὰ μέλη-
ων, per transumptionem, quàm κατὰ μέλη-
ων, per assumptionem, &
quidem ejus, quod simile est, vel aliam convenientiam habet,
concludunt; ceu Theophrastus, & cum eo Philoponus do-
cent. Conf. Julius Pacius Comment. in I. Prior. XXIX. pag.
117. nec non Instit. Log. cap. XI. §. 3. 4. 5. Add. Henricus
Höpfne-

Höpffnerus Comment. in I. Prior. p. 194. 195. 196. nec non pag. 664. seqq. Assumunt autem hi syllogismi unius ad alterum, vel etiam ad reliqua comparationem, ac per *ὑπόθεσιν* asserunt, aliquid ita esse. Neque tamen putandum est, hos *κατὰ ποιότητα* Syllogismos ejusdem rationis cum illis esse, qui vulgò hypothetici aut conjuncti, in specie conditionales vocantur. Quamvis enim & hi conditionales Syllogismi aliquid supponere videantur, minoris tamen ut & conclusionis terminos in propositione majore comprehendunt; quod tamen Syllogismus *κατὰ ποιότητα* sive *κατὰ πρόσληψιν* non facit, quippe cujus Major propositio conclusionis terminos non æquè complectitur, neque etiam terminos minoris ex majore depromit, sed alterum aliunde assumit. Unde etiam Syllogismus *κατὰ πρόσληψιν* vocatur. Vid. Celeberr. Un. Andreas Hedio in Analyt. libr. I. Prior. p. 224. 225.

LX. Potissimum verò syllogismi *κατὰ ποιότητα* concludentes rerum similitudines respiciunt, ac secundum illas per *ὑπόθεσιν* aliquid assumunt, quod est minùs principale, ut secundum hoc illud ipsum, quòd est *ἐξ ἀρχῆς*, inferant. Cujusmodi sunt hæ collectiones:

Qualis est Rex, tales quoque sunt cives regni.

Atqui Rex sinceriori atq; puriori religioni est addictus.
E. & subditi regni sinceriori atque puriori religioni sunt addicti.

Item: Qualis est arbor ad rivos aquarum, talis est justus.
Psalm. I. 3.

Atqui arbor ad rivos aquarum plantata lætissimè fructificat.
E. & justus lætissimè fructificat.

Item: Quod primitiis evenit, idem quoque reliquæ segeti eveniet.

Atqui primitiæ sunt excitatæ ad gloriâ. I. Cor. XV. 20. 23.
E. Reliqua quoque seges ad gloriâ excitabitur.

Item: Non est eadem potestas Regum & ministrorum Ecclesiæ.

Reges autem dominantur.

F

E. ministri

E. ministri Ecclesiæ non dominantur. Matth. XX. 25.

26. Marc. X. 42. 43. Luc. XX. 25. 26. I. Petr. V. 3.

LXI. Etiam si verò Syllogismi κατὰ ποιότητα rerum qualitates, inque his fundatas similitudines respiciant, ad eas tamen non ita sunt adstricti, quin & ad alias convenientiarum rationes, imò & analogias sese diffundant, sicuti & τῆς ποιότητος ambitu quodlibet accidentium genus comprehendendi nonnulli Interpretum arbitrantur, ita ut qualitas & similitudo reliquis quoque categoriis accommodari quodammodo possint; utut comparationes secundum qualitates præcipuè in hoc genere instituuntur. Hinc fit, ut comparationes secundum quantitatem, aut secundum relationes, imò & quasunque analogias, item ad τὸ *Vbi*, & τὸ *Quando*, nec non τὸ *Quamdiu* institutæ Syllogismis κατὰ ποιότητα materiam suppeditent. Vid. Laurent. Valla lib. III. Dialect. Disp. cap. X. & ex eo Scheiblerus Oper. Log. part. IV. cap. X. §. 9. Add. Petrus Fonseca lib. VII. Institt. Dialect. cap. XLVII. ubi inter alia sic inquit: *Similia non tantum dicuntur ea, quorum eadem est qualitas, sed & ea omnia, quibus aut unum aliquid convenit, aut certè plura, quæ ἀναλογίαν proportionemve aliquam inter se habent.*

LXII. Exempla hujusmodi argumentationum possunt esse sequentia:

Quantus est Atlas, tantus quoque est Caucasus.

Atqui Atlas Apenninum superat quinquies.

E. & Caucasus Apenninum superabit quinquies.

Item: Ubi thesaurus vester est, ibi quoque cor vestrum est.

Matth. VI. 21.

Atqui thesaurus vester est in cœlis.

E. in cœlis quoque erit cor vestrum.

Item: Ubi est Christus, ibi & discipuli ejus sunt futuri. Joh.

XVII. 24.

Atqui Christus est in cœlo & statu beatitudinis.

E. Et discipuli Christi in cœlo & statu beatitudinis sunt futuri.

Item:

Item : Ubi cadaver est, ibi quoque sunt aquilæ. Matth. XXIV.
28. Luc. XVII. 37.

Atqui cadaver est in campo.

E. aquilæ sunt quoque in campo.

LXIII. Interdum accedit ratio majoris & minoris.
Unde Monlorius in Paraphr. I. Prior. XXX. §. 14. p. 239. in-
quit: *Ex qualitate (αἰετὰ τοῖς βῆσι) sunt ratiocinationes, qua su-
muntur à comparatione majoris, minoris, & paris.* Conf. Paraphr.
in I. Prior. XL. §. II. p. 274. Sciendum autem est, per argu-
mentationes à majori ad minus affirmativè, per argumenta-
tiones verò à minori ad majus negativè concludi. Vid.
Höpffnerus Comment. in I. Prior. p. 665. 666. B. Schraderus
Comment. de Usu Rhetor. Aristotel. libr II. Rhetor. cap. XXIII.
§. 6. 7. p. 442. Clariss. Dn. Hedio l. c. p. 226. Exempla possunt
esse hujusmodi :

Quæ ratio in extremo judicio erit cogitationum & dicto-
rum, ea multò magis erit factorum ipsorum.

Sed cogitationum & dictorum in extremo judicio exa-
ctissima ratio est reddenda. Matth. XII. 36. 37. Rom.
II. 15.

E. factorum multò magis exactissima ratio in futuro ex-
tremo judicio erit reddenda. Apoc. XX. 13. Conf.
Jerem. XII. 5. Matth. VI. 26. 30. X. 29. 30. 31. XXV.
24. 25. Luc. XI. 11. 12. 13. Joh. XV. 20 Rom. II. 31.

Item : Quâ ratione servus se gerit in minimo, eâ quoque ra-
tione se geret in maximo.

Sed servus nequam in minimo non est fidelis.

E. servus nequam multò minùs in maximo erit fidelis.
Luc. XVI. 10. 11. 12. Conf. Malach. I. 8. Luc. XXIII.
31. I. Tim. III. 5. Rom. XI. 21. I. Petr. IV. 18. I. Joh.
IV. 20.

LXIV. Pertinent huc quoque istæ collectiones:

Senes consiliò magis valent, quàm juvenes.

Atqui senes nonnunquam aberrant.

E. Juvenes multò magis aberrabunt.

F 2

Item:

Item: Melior est Respublica Spartanorum, quàm Thebanorum.
Atqui Respublica Spartanorum suos habet naves.

E. & Respublica Thebanorum suos habitura est naves.

Item: Rex Galliae potentior est Imperatore Turcarum.

Sed Rex Galliae non potest subjugare Germaniam.

E. Imperator Turcarum multò minùs Germaniam poterit subjugare.

LXV. In his similibusve argumentationibus aliquid sequitur, quia factâ hypothesi, quòd aliquid ita sit, vel non sit, assumitur, quod actu est extra ea, quæ supponuntur, licet fortè virtute & potentiâ in illis contineatur. Et hæc sanè argumentandi ratione nonnunquam opus est. Cùm enim *non oporteat omnium rerum sive definitiones, sive demonstrationes querere, in multis sanè convenit τὸ ἀνάλογον συνορᾶν, rerum similitudines considerare.* IX. Metaph. VI. §. II. Quâ sanè ratione materiæ primæ & communis, quatenus in ordine ad formas, ad quas recipiendas δύναμιν habet, refertur, ratio per analogiam materiæ, quæ formis artificialibus substernitur, explicatur. Sunt enim res naturales & artificiales genere quòdam, & modò agendi similes, ut docet Philosophus II. Phys. II. §. 79. & *ars naturam imitari* dicitur. Hinc Philosophus I. Phys. VII. §. 69. inquit: Ἡ δὲ ὑποκειμένη φύσις ἐπισηλὴ μὲν ἀναλογίᾳ. *Natura autem ea, quæ subjicitur, (materia prima,) similitudine rationis sub scientiam cadit. Nam ut ad statuam es, aut ad lecticam lignum, aut ad aliquid aliud eorum, quæ formam habent, materies atque informe se se habet antè, quàm suscipiat formam: sic ad substantiam, & hoc aliquid, atque id, quod est, hæc sese habere videtur.*

LXVI. Dum autem dicimus, tali rerum comparatione, quæ syllogismis κατὰ ποιότητα materiam præbeat, nonnunquam esse opus, de eo quis posset dubitare: an hæc assumptio â vitio petitionis τὸ ἐν ἀσχῆσι sit immunis? an verò hęc syllogismorum defectu II. Prior. XVI. nec non IX. Top. XIII. & lib. de Elench. Sophist. cap. XIII. indicatò laboret? Et quidem hoc propterea, quia in omni argumentatione principia, & ea, ex

ea, ex quibus aliquid infertur, debent esse notiora eò, quod infertur. At verò cum hinc assumuntur similia, unum non videtur notius esse alterò, cum *Similia* sint relata; relata autem sicuti sunt simul naturâ, ita & simul sunt cognitione, dum unò eorum cognitò & alterum cognoscitur. libr. Categor. VII. §. 17. Verum enim verò quamvis non necessum sit omnia relata esse simul, sed unum prius esse possit alterò tam quoad esse, quàm ratione cognitionis, uti vel ipse Aristoteles l. c. docet; non tamen insuper habenda est responsio Nicolai d' Orbellis Curs. Philos. Tractat. V. ubi agit de Loco à Simili, atque docet, quòd *Simile possit dupliciter capi: vel formaliter, pro relatione similitudinis: vel fundamentaliter. Primò modò unum simile non est notius alterò: quia Similia sunt relativa equiparantiæ. Secundò modò unum est notius in esse alicui subiecto, quàm aliud alteri: sicut notius est, τὸ risibile inesse homini, quàm τὸ hinnibile equo: & hòc modò sumitur locus à Simili, scilicet pro fundamento, quod denominatur à relatione similitudinis. Primò autem modò arguendo à Simili secundum relationem similitudinis est locus à relativis: ut, Socrates est similis Platoni, E. Plato similis est Socrati.*

LXVII. Ex dictis apparet, quænam sit ratio Syllogismorum κατὰ ποιότητα, quippe in quibus factâ hypothesi assumitur, quod notius est, vel saltem esse potest. Quæ ipsa argumentandi ratio, quamvis non prorsus sit contemnenda, ut Fonseca l. c. sub finem cap. XVII. monet, cavendum tamen est, ne ipsa vitiosa evadat. Id verò i. fit, si excedatur ratio similitudinis, convenientiæ, comparationis & analogiæ. Quò pactò vitiosa esset collectio, si quis ad Angelorum ministeria & cultum confugiens, ad eorum intercessionem, quæ sibi salutaria sunt, à Deo se impetraturum confidat: quandoquidem à Regibus per ministros ipsis proximos consequimur, quæ desideramus. Etenim hâc ratione Deus & Reges inter se non comparantur. Unde & ἀγγελοδυσνοείαν Apostolus Coloss. II. improbavit. Vid. Bellarminus libr. I. de Sanctior. Beati. Tom. II. cap. XX. §. *Ad tertium locum &c.* p. m. 299.

LXII. 2. Vitiosa evadit argumentatio κατὰ ποιότητα non solum affirmans, sed & negans, quando in hypothesis assumpta sermo est de identitate aut convenientia communi, accommodatio autem fit ad convenientiam propriam ac individualem, aut vice versa, quando assumitur hypothesis de convenientia singulari loquens, ea autem ad communem convenientiam accommodatur. Quod pacto has similesve argumentationes vitiose concludere observavit Höpffnerus l.c. p. 669. 670.

Ubi ego sum, ibi & tu es.

At ego sum in loco me ambiente.

E. & tu es in loco me ambiente.

Item: Ubi ego sum, ibi tu non es.

At ego sum in hoc museo.

E. tu non es in hoc museo.

Subest enim his ac similibus fallacia, quæ est παρὰ τὸ γῆμα ἡσ λέξεως. libr. de Elench. Soph. cap. IV. §. 9.

LXIX. 3. Evadet etiam Syllogismus κατὰ ποιότητα vitiosus, quando vel à majori sive eo, quod cum majore verisimilitudine est conjunctum, ad minus sive ad id, quod tantam non alit verisimilitudinem, affirmativè, vel contra à minori ad majus negativè collectio instituitur: quandoquidem tunc non potest non falsa assumi hypothesis. v. g.

Qualis fuit Deus erga Judæos à fide deficientes, talis etiam erit erga eos, qui è gentibus ad Christum conversi fuerint, si à fide deficient.

Sed Judæis toties peccantibus pepercit.

E. vel multò magis hominibus ex gentilismo conversis parceret, si à fide defecerint.

Vitium verò in eo est, quòd debitò modò hypothesis in comparatione Judæorum & gentilium non fuerit assumpta, cum potius comparationem ita instituat Apostolus: *Deus naturalibus ramis (Judæis) non pepercit, quibus tamen parceret iri vero magis erat simile; multò minus igitur parceret insitiis, è gentibus ad Christum conversis, si à fide defecerint. Rom. XI. 21.* Pariter vitiosa collectio ob falsam hypothesis assumptam fuerit, si quis ita fuerit argumentatus: Qua-

Qualis Deus Pater fuit erga proprium filium, talis quoque erga homines est futurus.

Sed proprium filium confecit & contrivit, nec ei pepercit.

E. & homines conficiet ac conteret, nec iis parceret.

Etenim assumpta hypothesis est falsa atque Apostoli effato contraria, qui Rom. II. 32. ita docet: *Qui proprio & unigenito filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo non etiam cum eo omnia nobis gratificabitur?*

LXX. Quænam itaque circa Syllogismum κατὰ ποιότητα sint observanda, hęc pactō est indicatum. Ejus verò indolem si penitiùs, comparatione etiam ad reliqua Syllogismorum ἐξ ὑποθέσεως concludentium genera factâ, inspiciamus, deprehendimus, eundem de λόγῳ Syllogismorum ἐξ ὑποθέσεως minus, quàm Syllogismum κατὰ τὸ αἰδύναλον, vel Syllogismum πρὸς τὸ μεγαλύτερον, participare: Cum enim hi non immediatè τὸ ἐξ ἀρχῆς, sed talem potiùs conclusionem, quæ ad principalem quæstionem per modum ὑποθέσεως sese habeat, inferant, iste contra id ipsum, quod principaliter in quæstione est, infert ac concludit. Ac per consequens cùm circa reliqua genera quæstionis principalis conclusio pendeat à Syllogismo extra eandem formato, Syllogismus κατὰ ποιότητα hypothesis, quâ nititur, non extra se, sed potiùs in se ipso, non in alia aliunde confirmata conclusione, sed potiùs in alterutra præmissarum habet. Præcipua autem hypothesis est illud ipsum principium, quod rerum vel convenientiam, vel ad se invicem habitudinem exhibet. Et cùm reliqui Syllogismi ἐξ ὑποθέσεως principalem conclusionem δεικτικῶς non inferant, id tamen facit Syllogismus, quem κατὰ ποιότητα vocavimus, qui Syllogismis ἐξ ὑποθέσεως accensetur, quòd locò alterius præmissæ non quamlibet ὑπόθεσιν, sed eam, quæ rerum similitudine, convenientiâ, analogiâ, aut ad se invicem habitudine nititur, assumat. Quòd si autem contingat, πρὸςληψιν, quæ præcipuam ὑπόθεσιν continet, vel non esse perspicuam, vel formæ Syllogismorum ratione verborum non adeò esse accommodatam, vocum mutatio ita est instituenda, ut tamen sensus idem maneat, nec varietur.

LXXI.

LXXI. Sufficere hæc nobis possunt de Syllogismo κατὰ ποιότητα, de quo pauca admodum attigit Aristoteles, imò præter solam nominis mentionem vix quicquam de eodem reliquit. Id quod procul dubio inde fuit factum, quòd is non æquè scientiam ac certam cognitionem, quàm reliqui Syllogismi ἐξ ὑποθέσεως, respiciat, qui non solùm ad τὴν δόξαν, verùm etiã ad τὴν ἐπισήμην conducunt. Unde adeò rectè Clariss. Dn. Hedio in Analytica libr. I. Prior. cap. III. pag. 227. inquit: *Iste syllogismus hypotheticus, qui secundum qualitatem vocatur, usum ferè in Dialecticis solùm, in demonstrando verò aut planè nullum, aut perexiguum habet, ut ea propter etiam Aristoteles in libris Analyticorum nihil de hoc Syllogismo præter solam nominis mentionem adducat.*

LXXII. Eòdem tendunt Henrici Höpffneri verba Comment. in libr. I. Prior. Anal. cap. XXIII. p. 196. 197. ubi sic loquitur: *Nihil de his Syllogismis habet Aristoteles, præter solam nominis mentionem. Nempe si causam divinare licet, potius eorum usus Topicus est, quàm ut utrique Logica speciei (h. e. Analyticae scientiæ, & Dialecticæ facultati) conveniat. Reliqui autem duo hypothetici, syllogismus videlicet διὰ τὸ ἀδύνατον, nec non κατὰ μέγεθος concludentes, etiam in Analytica suum locum habent, quemadmodum probationis per absurdum ex cap. XI. libr. I. Poster. §. 2. 3. transfumtorum autem, & ex pacto concessorum syllogismorum usus Analyticus ex iisdem posterioribus Analyticis haberi potest. Si enim propria affectionis subjectum κατὰ τὸν nomine careat, tunc etiam est hæc postulatione utendum, ut si de una quadam specie sit demonstratum, pro demonstrato habeatur totum genus; cùm πρῶτον κατὰ τὸν in quibusdam aliter demonstrari nequeat. Alioqui in Topicis Disputationibus crebrò occurrunt & hi syllogismi, ubi probè cavendum, ne sophisticè species transsumantur. Nos in allatis acquiescimus, cùm indicasse nobis sufficiat, non unius rationis esse organa illa, quibus in erudenda cognitione, ad quam contendimus, sit utendum, atque hominem tantò esse perfectiorem, quanto rectius & expeditius iisdem uti valuerit.*

☞ (o) ☞

AB 146 886 (1)

ULB Halle 3
004 055 802

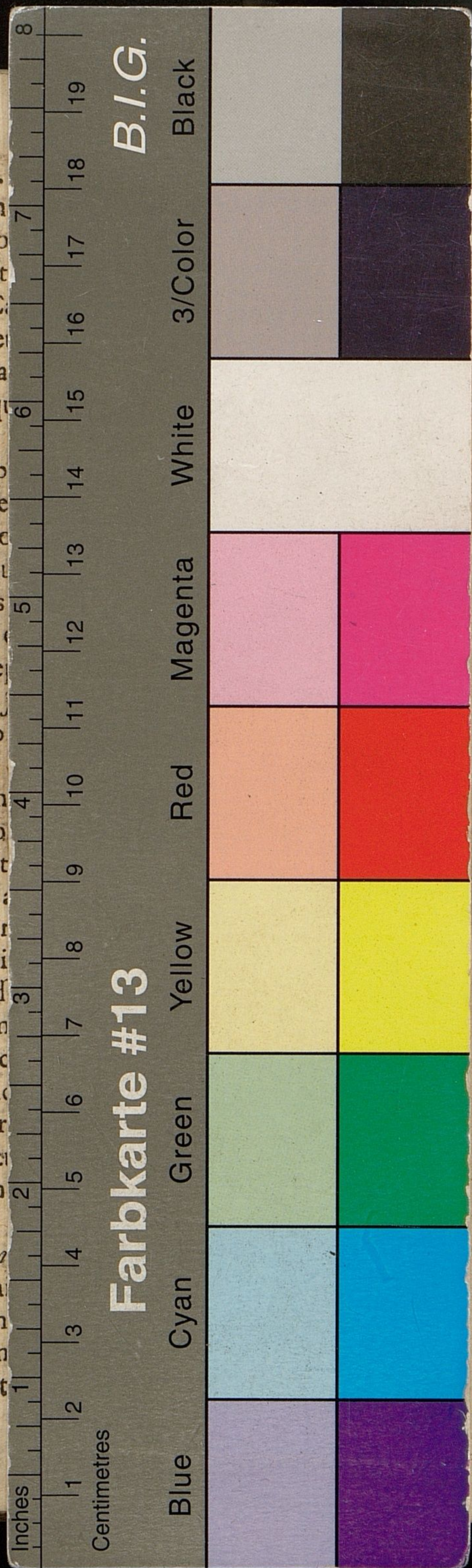

Stg. TA → TL

Rehov ✓
VD 17

DISSERTATIO PHILOSOPHICA 16
DE
SYLLOGISMIS
KATA METΑΛΗΨΙΝ,
NEC NON
KATA ΠΟΙΟΤΗΤΑ,
QUAM

D. O. M. A.
IN ILLUSTRIS ACADEMIA JULIA
PRÆSIDE
JOHAN. BARTHOLDO
NIEMEIERO,

SS. Theologiæ D. Ejusdemque, nec non Primæ
Philosophiæ ac Logices Professore Publico Ordini-
nariò, Facultatis Philosophicæ
Seniore,

AD D. XXXI. MARTII c1810.

IN JULEO MAJORI
publico Eruditorum examini submittet

ADOLPH. GEORGIVS Weinemann/
Brunsvicensis.

1810

HELMESTADII,

Typis GEORG-WOLFGANGI HAMMII, Acad. Typogr.